

TĖVISKĖS ŽIBURIAI

Nr. 13 (14)

TORONTO, Ontario, 1950 m. KOVO mėn. 30 d.

Kaina 10 c.

The Lights of Homeland

Lithuanian Weekly

Published by Lithuanian E. C. Society of Canada.

Authorized as Second Class Mail Post Office Department, Ottawa

SAVAITRASTIS

Leidžia Kanados Lietuvių

Katalikų Kultūros Draugija

341 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada

Dolerinė karšligė ir mamos ratelis

Su dolerine praktika mus vis labiau semia ir dolerinė pasaulėžiūra. Tarytum koks krumpiliaratis pagriebęs įsukdinėja mus. Doleris jau prasiveržia iš mūsų interesų priekio, būdamas kasdien nuo ryto iki vakaro sąmonės centre.

Vargas mums: naujame, labai skirtingame klimato mės apsigime. Šitos ligos nebuvome pažinę nei tėvynėje, nei liūdną atminimo stovyklose. Kažkoks amokas jau mus apima. Ana, vieni — tiesiog marinas, alkanauja, šykštėja nutraukdamai nuo maisto. Jie valgo negėria kaip stovyklose. Tūli sveria mažiau, negu stodami prieš imigracinę sveikatos komisiją. Kiti — plėšiasi darbe antvalandžiais ir piecwork, neatsižūrėdami nė į sveikatą. Treti — ramybės neturi, blūsto sudėti negali, nes ana tas jau namus perka; ana, kitas, sako, jau net tiek į banką užslėgęs. Kamkina kartėlis ir vistik nemiga, kad anas turi jau daugiau. Ketvirtieji — kasyklose savanoriai šventadieniais purvini plūkiasi šešių dienų per savaitę. Jie mums maza. Kitas — užotką, kojos ado, dar iš UNRROS kadaį gautas. Yra visokių žmonių: amokas nevienodai pasireiškia. Deja, savo esmę ligą vis ta pati — dolerinė karšligė.

Ši liga — apkrečiama, o ilgainiui išvirstanti chroniška ir nepagydoma. Nei expaleras, nei vanta, o taipgi nei penicilinas, nei streptomycinas nieko nepadėtų. Nesgi dolerių troškimui galo negali būti: turės 1.000 — norės 2.000, turės namus — norės amrų ir t. Nesgi doleris toks žalias gražus! Jis mielas, ak, koks jis švelnus! Magiškos jėgos jis pilnas, už moters akis galinčiau užburias. Argi jau neįj mes sapnuojame atmerkto mis akimis?

Klausyk! Reikia sąžiningai dirbti, reikia ir taupyti, kaipgi kitaip. Bet argi nereikia, balandėli, viską su saiku? Nuo persistengimo, aišku, tik be laiko išsisems kūnas. Sveikatos netekus greit išsiplaus ir santupos. Tremtyje tikrai turtingas tiktai tas, kuris sveikas.

Blogiau, kad dolerinė karšligė pasiekia pačias mūsų gelmes. Jau jau laikraščiuose paskelbiamas, į visas keturias šalis trimtuojamas tas, kuris kovos dėl laisvės fondui arba džiovininkams paaukojo vieną dolerį. Vieno dolerio vertės auka — jau heroizmas. Vieno dolerio galtingumas — jau žygis. Epidemijos metais doleris, kaip gegužiukas, stumia iš lizdo lauk visas kitas vertybes.

Mes įsitikijom, dolerį — išgelbėtoją, ir su kiekviena savaitė vis labiau mirštame į abejingumą, apsiprasdami su pulso retėjimu.

O štai renkasi Kanados lietuvių rašytojų suvažiavimas, rengiamas literatūros vakaras.

Kuone keista, kad tokioj atmosferoj dar atsiranda kas rašo. Grįžę vėlai iš darbo, nusi kamavę, užot ką geresnio paskelbinavę, jie rašinėja, lumz-

deliuoja. Kasgi jiems iš to naujos? Juk nieks jiems neužmokės, ar ne?

Bet kaipgi, sakykite, jie iškęstų nerasę, būdami gal jau iš prigimties jautresni ir (praktiškųjų požiūriu) nedakepę. Jie, mat, ir šitokiam užsiėmimui randa paguodas, net savotiško džiaugsmo, kaip išmintingieji tai randa banko knygutėje. Atitrukę nuo kasdienybės, vidinė savo laisvę parymoja su sūtelke prie kurios nors tiesos ar savo ilgesio. Arba antvalandžiais lumzdeliuoja sau apie meilę, apie vėjo nunešamą, apie baltą obelį gegužės mėnesio, kada kiti eina keliais kalvarijais dėl dolerio, kaip kada mūsų seneliai per Sekmines netoli Vilniaus dėl savo ir artimųjų sielos.

Ir ypač dėl to, kad lietuviškas žodis — kurs visad buvo junginys su lietuvių tautine ideja — atsineštas, kaip relikvija, nuo gimtųjų arimų ir mamos ratelio. Nuo pat tolimos žilos senovės savo sodybose ir laukuose lietuvis kūrė. Didele meile, dideli ilgesiu ir dideli sielvartu paliko mums savo dainose, kuriose jau seniai žaigsoja Anų generacijų dvasia atsiskaukia kaip paveldėjimas. Savo pačių darbą, džiaugsmą ir vargą, žodeliais išbylotą, jie mums paliko, drauge su kopinėmis, su kryžiais ir kopytėlėmis kryželėse bei pakele. Ir tuien, ir mes visi tai prieš keletą metų savo pačių akimis regėjom, savo pačių ausimis girdėjom.

Gal, žinia, norėtum, kad mūsų rašytojai ir daugiau ir stipresnių dalykų parašytų. Bet juos galima pateisinti, o jei neįsteisinti, tai bent atleisti. Jie čia tuštumo, ant žodžių nederlingų ir svetimų šaltžemių. Literatūra auga, bręsta ir tarpsta iš gimtųjų arimų ir namų ugnies, netoli senkapių ir motinos ratelio. Nūdieninė mūsų dramoj didelė tautos dalis neturi po kojų gimtosios žemės: vieni jau Sibire, kiti — Vakaruose. Jau nebe ten, "Kur paliko tas kelelis, kurs pro kryžių ejo". Namų židiniuose ten ugnys gęsta, kaip didžiojo maro (1709—1711) metais. Kurie ten prie Nemuno likę dar gyvi, tie suka baudžiamos gimas, sunkesnes kaip kadaise. Ir negali net verkėti, net savo vargelių dainos žodeliais išbyloti, kaip kadaise galėjo darbe ir talkoj ir subatvakaryje.

Daug negrįš iš Vakarų dėl karštilgės ir išteklų. Dar daugiau negrįš iš Sibiro, dėl šalčio, išbadėjimo ir širdgėlos. O kurie grįš iš įvairių valstybių, iš svetimų kraštų, nerus jau nei to kryžiaus, nei kelelio. Kryžius bus sudegintas, o kelelis neatpažįstamai dingęs kolūkio arimuose. Ant mamos kapo jau tik viksvos vėjelį šiurens, gal jos tik primins ratelio duzgių. Ir jei tada širdis dar išlaikys, ir jei pro asarų sprangulį kalbėti dar galėsime, pasakysim:

Mama! Nei Tavęs jau neradau o ratelis sudegęs drauge su mūsų namais... Bet Mama, Tavo žodelius ir ratelio duzgi-

mą aš vis girdėjau: ir visokiuose šimtagatviniuose miestuose ir abiejose kelionėse per maras. Todėl sugrįžau... Bent viksvos nuraminti nuo Tavo kapelio... Bent pasižiūrėti į kalnelius, per kuriuos kadais mane į bažnytelę vedėis...

Juozas Kralkauskas.

— Žemės ūkio ministeris Ot-tawoje pareiškė, kad praėjusiais metais bekonio ir sūrio kainų palaikymui išleista 4 mil. 250 tūkst. dolerių.

Pažaislio vienuolynas

Tremtiniai perduodami vokiečiams

Vakariečių aukštieji komisarai su Vokiečių vyriausybe sutarė pagrindinius principus, pagal kuriuos tremtiniai nuo birželio 30 d., kai IRO baigs savo veiklą, bus įjungti į vokiečių gyvenimą. Tai pirmas atsitikimas, kad jau kalbama ne tik apie "įjungimą į vokiečių ūkį", bet ir apie juridinę jų padėtį. Susitarimas yra šitoks:

1. Vokiečiai DP traktuos kaip žmones be pilietybės. Jie galės, jei norės, pasirūpinti gauti Vokietijos pilietybę. Tam reikalingi Vokietijos federalinė valdžia nustatys DP pilietybės gavimo sąlygas.
2. Aukštieji komisarai yra pasiruošę DP jurisdikciją perduoti vokiečiams.
3. Federalinė valdžia paruos projektą nuostatų, normuojančių DP padėtį Vokietijoje.
4. Aukštieji komisarai rezervuos sau teisę interviuoti DP teisių apsaugai.

Iš esmės DP teisiškai bus sulyginti su vokiečiais. Jie turės mokėti tuos pačius mokesčius, turės tas pačias teises į visuomeninį draudimą, tačiau neturės teisės į valstybės tarnybą, neturės teisės balsuoti rinkimuose ir parlamentą, kol neturės pilietybės.

Reikia laukti, kad bus paskelbta eilė smulkesnių nuostatų.

Tremtinių problema Vokietijoje labai aktuali, nes gyventojų ten ir taip per tirsta (nepa-mirškim iš Lenkijos, Čekoslovakijos ir Austrijos iškraustytiųjų). Tremtinių reikalai daug kalbama. Balandžio 18-20 d. Imbshausene įvyks tuo reikalu

— OTTAWA. — Kanados kviečių pardavimo taryba 1948-49 m. turi 5.200.000 dol. deficitą. Praėjusį pavasarį taryba išmokėjo kviečių tiekėjams 213 mil. dol. premijų. Per paskutinius 4 metus taryba supirko iš ūkininkų kviečių už 1.907.177.000 dol.

— TORONTO. — Komunistų tuojas Canadian Peace Congress kreipėsi į Central Technical School Torontę, prašydamas leisti pasinaudoti mokyklos sale kongreso posėdžiams. Mokyklos direktorius atsakė, kad mielai salę duos, jei tik

organizacijos pirmininkas, kuris dabar vieši Maskvoje, atveš raštišką Stalino užtikrinimą, kad Rusija karo nesuks per 100 metų.

Kažin ar gaus kongresas salę?

— OTTAWA. — Neseniai paskelbtas įstatymas, baudžias Kanadoje nemoralų "Comics" žurnalų platinimą nepatinka leidėjams. Jie kreipėsi į valdžią, prašydamis įstatymą susiaurinti. Jiems, matyt, atrodo, kad "trūputis" nemoralumo bei pornografijos yra pateisinamas.

Savaitės apžvalga

Suvenodina ginklus

Prieš tris metus Kanada ir JA V-bės nutarė suvienodinti ginklus ir kitus kariuomenės reikmenis, tačiau vis nesiseka. Kanados krašto gynybos ministras C. M. Drury neseniai lankėsi Vašingtone, kur po ilgesnių pasitarimų prieda prie kanadiečių sutarimų. Sutarta, kad JA Valstybės pirsks kariškų medžiagų, pasak JAV gynybos sekretoriaus Louis Johnson, už apie 25 mil. dol. Kanadoje, o Kanada už tokią pat sumą pirsks kariškų medžiagų JAV.

Karinis JAV ir Kanados bendradarbiavimas

Neseniai paskelbtį prieš porą savaitių pasibaigusį manevrų Alaskoje rezultatai. Juose dalyvavo abiejų šalių apie 5.300 karių, 160 karo laivų ir 540 lėktuvų. Teoretškai buvo paskelbta, kad į Alaską įsiveržė priešas. Kombinuoti kariuomenės daliniai turėjo apsaugoti Alaskos autostradą ir aerodromus nuo Whitehorse iki Northway. Čia buvo nuleista apie 840 parašutintininkų iš kurių tik 83 atsitiko mažos nelaimės. Manevruose norėta išbandyti kariuomenės veiksmus artikai giminogose sąlygose. Vertinama, kad kariai visiškai gerai atliko jiems duotus uždavinius, tuo tarpu ginklai nevisur pilnai atliko artikos sąlygomis. Labiausiai sušlubavę motorizuoti daliniai ir sunkieji pabūklai. Oro pajėgos veiksmos visai patenkina mai ir jų vaidmuo buvęs svarbiausias.

Skubi JAV pagalba Indokinijai

Neseniai grįžę iš Tolumijų Rytų JAV keliaujantieji ambasadoriai informavo Vašingtoną apie padėtį Indokinijoje kur komunistinės vyriausybės galva Ho - Chi - Minhs nepripažįsta prancūzų pastatytą imperatoriaus Bao Dai. Padėtis yra tiek paaštrėjusi, kad JAV septintos flotiljos laivai vadovaujami viceadmirolo R. S. Berkey išplaukė sustiprinti Bao Dai pozicijų. Iš jų du "Stichell" ir "Anderson" jau nuleido inkarus Saigono uoste. Taip pat amerikiečių lėktuvnešis "Boker" jau spėjo

Athėgo 85 čekai

Kovo 24 d. AP iš Frankfurto praneša, kad Vokietijos amerikiečių zonoje Erding aerodrome nutūpė 3 čekoslovakų lėktuvai su 85 pabėgėliais. Jų apklausinėjimo duomenys bus paskelbti.

Ir Jugoslavijon negrįžta

Neseniai atvykęs į Šveicariją su komanda jugoslavų sportininkas, hockey čempionas, J. Turkovič atsakė grįžti ir paprašė Šveicarijos valdžios globos. Įdomu, kad šis sportininkas višų karo metų buvo Kanadoje ir tik 1947 m. parvyko aplankyti tėvynės, manydamas, kad greit vėl grįš į Kanadą. Betgi iš jo buvo atimti kanadiški dokumentai ir išvykti nebeleista, o už pareikštą protestą dar gavo 2 mėn. kalėjimo. Kol Jugoslavijoje valdys komunistai, Turkovič beabejo nebedrįs jos lankyti.

nuvežti lėktuvus, kurie jau raizgo Saigono padangas. Sąryšyje su tuo Ho - Chi - Minhi partizanai Saigone sukėlė riaušes, nuplėšė JAV ir Prancūzijos vėliavas ir marširuodami gatvėmis šaukė: "Šalin Amerikos pagalba". Nors Amerikos laivai buvo paręngties stovyje, tačiau su riaušininkais susitvarkė prancūzų daliniai. Per riaušes 3 užmušti ir 30 sužeisti.

Saigono incidentai iškelia dar vieną naujo pavojaus židinį pasaulyje kaip sistematingą komunistų imperializmo išdavą. Tolumijų Rytų įvykių rimtumą aiškiai patvirtina griežtas ir skubus JAV reagavimas, pasiūnčiant savo kariškus dalinius. Diplomatinė notų ir protestų laikai baigėsi. Vakariečiai jau įsitikino, kad komunizmo bangą galima sulaikyti tik jėga.

Komunistų streikai Italijoje nesekmingi

Paskutiniai 1948 m. rinkimai Italijoje komunistus nustumė nuo valdžios vairo. Tuometinė skubi Marshallio plano pagalba buvo vienas iš tų pagrindinių veiksnių, nulėmęs rinkimus prieš komunistus. Patyrę skaudžių nuostolių Maskvos agentai kuriam laikui buvo apnigę. Tačiau Kremliaus mašina veikia toliau. Paskutinėmis savaitėmis Italijos komunistai bandė sukurstyti darbininkus visuotiniam 12 val. streikui. Streikas buvo bandyta prarasti per Italijos amatininkų profesinę federaciją, tikintis gauti visuotinę darbininkų pritarimą. Tačiau federacijos komunistai žiauriai apsišvyrė, nes dauguma darbininkų jiems nepritarė ir pasiliko darbe. Bandymai sukelti matištus didesniuose pramonės centruose nedavė laukytų rezultatų ir tik mažesnės reikšmės vietovėse teko įsikišti policijai. Sekančią dieną po streiko paskelbimo, rytų Italijos miestelyje San Severo, kuris neturi jokios industrijos, įvyko didesnių susirėmimų su komunistų būriais.

Kaip ten bebūtų, tačiau Italija šiandieną yra arčiausioje šaltojo karo zonoje.

Jugoslavija praėitą sekmdienį "išrinko"

naują vyriausybę. Priešrinkiminėje kampanijoje Tito su savo štabu 4 savaites važinėjo po Jugoslaviją, sakydamas kalbas, ragindamas balsuoti už jį ir jo partiją, kad parodžius solidarią demonstraciją prieš Sov. Rusiją. Žinoma, jo "išrinkimas" buvo žinomas visiem iš anksto. Taigi rinkimus vėl "laimėjo" Tito.

Kontrolė, kontrolė, o jos vis nėra...

JTO pirmininkas Romulo praeitą šeštadienį pastatė suaukštintą mokslininkų konferenciją išstudijuoti masinio žudymo ginklų gamybos problemą, kartu ir atominę bei hidrogeno bombas. Šį savo pasiūlymą jis paskelbė netrukus po to, kai Trygve Lie paskelbė Saugumo Tarybos specialų posėdį šioms klausimams svarstyti.

Tėviškės žiburiai

THE LIGHTS OF HOMELAND
SAVAITRAŠTISRedaguoja Redakcinis Kolektyvas
Redaktorius Dr. A. ŠapokaLeidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija
Published by Lithuanian R. C. Cultural Society of Canada

Prenumerata Kanadoje \$3, JAV — \$3 amerikoniškai, Australijoje, Pietu Amerikoje ir kitur — \$4 amerikoniškai, pusei metu — Kanadoje \$2, visur kitur \$2.50. Atskiras nr. 10 ct.

Adreso pakeitimas 25 ct. (smulkiais pašto ženklais)

941 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada. Telefonas AD 4265

Nukriškionėjusiam pasauly

Jeigu šiandien susidomėsime, kuo gyvena mūsų laikų žmogus, — atsakymą rasime, pavartę laikraščius. Štai, vienos dienos laikraščio atrandame šitokių žinių:

New Havene (JAV) 13 metų mergaitė Helen Kelly prikalbėjo 12 metų draugą, kad šis peršautų ją pečių. Tokiu būdu ji norėjo išvengti mokyklos.

Chilėje suimtas 25 metų Emilio Espinon, kuris prisipažino visą laiką maitinęs žmonių mėsa.

Paryžiaus dienraštis "L'Aurore" apskaičiuoja, jog apie 35 tūkstančius jaunų žmonių Prancūzijoje gyvena nepaprastai ištaigingai; jie nieko nedirba, tik plėšikauja.

Melbourne, Australijoje, ponis Joan Donaldson leidosi už hipnotizuojama teatre. Išstatyta langoje, 22 valandas miegojo, po to buvo pažadinta scenoje. Po šešių dienų ponis buvo pamušusi...

Ką visa tai kalba? Tai yra ne kas kita, kaip nukriškionėjęs pasaulio vaizdas. Juk žmogus, kaip Bismarkas pasakė:

— Nesuprantu, kaip gali gyvenimą pakęsti tas žmogus, kuris apie save dažnai mąsto. O apie Dievą nieko nežino ar nenori žinoti...

Nukriškionėjusio pasaulio liudijimas

Nukriškionėjęs pasaulis pats savo atstovų ranka pasirašė liudijimą, kurio niekas neišbrauks iš istorijos. Tą liudijimą jis parašė, teisdamas Kardinalą J. Mindszentį, katinądamas Arkivyskupą J. Beranę, žudydamas Vyskupus Matulionį, Borisevičių, Reinį, persekiodamas už katalikų tikėjimą milijonus pilkų žmonių.

Paskutiniųjų dienų liudijimas — komunistinės lenkų spaudos (Dziennik Baltyck) kaltinimai suimtajam Vyskupui Kowalskiui. Jis yra kaltinamas, kad:

a. toleravo "Caritas" draugijoje išaikinėjimus;

b. terorizavo "kunigus — patrijotus";

c. liepė prievarta pasirašyti minėtiems patrijotams po jo su redaguotais pareiškimais;

d. vokiečių okupacijos metu bičiuliavo su lenkų aristokratais ir vokiečiais;

e. gyvena per daug ištaigingai;

f. yra abejingas žmonių vargumui ir skurdui ir

g. kursto karą...

Taigi nukriškionėję žmonės pasižada mokyti Bažnyčios kunigaikštį artimo meilės, nusižeminimo, neturto ir paklusnumo komunizmui...

Europa — mistų kraštas

Katalikų spaudoje daug kartų buvo rašyta apie Prancūziją, kuri pavirtusi mistų kraštu: katalikai kunigai, apstengę darbininkų rūbais ir diobėmi kartu su jais juodžiausių darbų, ieško kelio į nukriškionėjusių darbininkų sielą.

Tačiau šiandien turime aiškiai pasakyti, kad visa Europa paskutiniųjų dešimtmėčių begylyje pavirto mistų lauku. Tame lauke tikrieji praktikuoją

katalikai atrodo tartum mažų tės salelės vandenynėse arba oazės dykumose. Betgi ir jie ramybės nepaliekami. Jie yra kasdien puolami, pajaukiami, plėštieji plėšiami nuo Kat. Bažnyčios. To išdavoje nepaprastai mažėja pašaukimai į kunigus ir vienuolius.

Tarbes ir Liurdo vyskupių šiais metais įšventintas vos vienas kunigas;

Vokietijoje yra permaža vienuolių ligoninėms ir mokykloms;

Italijoje komunistų atakojami darbininkai yra abejingi tikėjimui arba atviri jo prieši...

O ką bekalbėti apie Lietuvą, Lenkiją, Vengriją, Čekoslovakiją ir kitas valstybes, kur katalikų tikėjimas yra atvirai persekiojamas! Tikėjimo persekiojimas duoda ne tik kankinių, bet ir apostatų...

Izoliacija ar bendradarbiavimas?

Tiesa nemėgsta dangstyti apgaulingais rūbais, jei ji pati sužalota ir išjuokta. Tiesos bijo tikti patogiuose foteliuose sėdį spekuliantai, kurie už patogų gyvenimą moka bet kokią valiutą. Tiesa, pagaliau, sako, jog yra įveikęs būdą tikintis tiesiems reaguoti į nukriškionėjusį pasaulį: izoliacija ir bendradarbiavimas...

Tikintysis gali atsiverti nuo nukriškionėjusio pasaulio, jeigu mato, jog jis gresia jo paties sielai. Juk negali su žemės ugnimi žaisti tas, kuris neliepsnoja Dievo meilės ugnimi. Kas pats svyruoja, kas pats blaškosi, tas negali nė kito paveikti. Tačiau yra ir antras kelias: eiti ir gyventi su tais, kurie nukriškionėjo, kaip kad pi. m. i. apaštalai ėjo į supagonėjusių Romą ir apaštala...

Tikintųjų optimizmas

Nedaug įtakos gali padaryti tie, kurie su kai kuriais pradeda pasiduoti pesimizmui ir nuogąstauti: kodėl Dievas negina savo Bažnyčios? Argi jis toks bejėgis? Jeigu jis tyli, kam dar man eiti ir ginti Jo karalystę žemėje? Geriau užsidarysiu savo pasaulyje ir nė vieno į jį neįleisiu...

Kas kita optimistas. Jie žino iš Evangelijos, kad yra tikta Dievo vaikai, mokiniai, o mokinys negali būti aukštesnis už savo Mokytoją: jeigu jis persekiojo, persekios ir mokinius. Be to, jie žino, kad blogis triumfuoja tik laikinai, kad ir tas triumfas yra reikalingas Dievo strategijai.

Regnat a ligno Deus — Dievas viešpatuoja nuo kryžiaus! — gieda Bažnyčia. Tuo pačiu metu, kad Kristus mirė ant kryžiaus, kada atrodė, jog krikščionų tikėjimas sunaikintas iš pamatų, — iš tikrųjų Dievas ir Bažnyčia triumfavo.

Taigi, kryžius yra krikščionybės programoje ir tada būtų bloga, jeigu jis išnyktų iš žmonių gyvenimo: žmogiškiems veiksams tada stigtų dieviškojo antspaudas. Tikintysis gali laimėti tik per kryžį, ir dėl to kiekvienas smūgis jam yra pergalingas prošvaitas.

J. Kuzmickis.

Lietuvos finansinis apiplesimas

Pirmasis apiplesimas vyko Sovietų Sąjungai pirmą kartą okupavus Lietuvą 1940 m., kai litas buvo iškeistas santykiu 1:0,9, nors jo perkamoji galia buvo bent 5 kartus didesnė už rublio, tad turėjo būti keičiama santykiu 1 lit. — 5 rubliai. Vietoje apyvartoję buvusių 220 milijonų litų sovietai teišleido tik 200 mil. rublių, kai tuo tarpu turėjo būti išleista 1100 mil. rublių. Be to, ne visi litai buvę apyvartoję dėl trumpo keitimo termino buvo pakeisti į rublius. Apie 10 mil. litų buvo visai neiškeista.

Dar žiauresnis Lietuvos krašto finansinis apiplesimas vyko antru kartu sovietams okupavus Lietuvą — 1944. VII. Tuo laiku kursavusios Lietuvos markės buvo paskelbtos visiškai negaliojančiomis ir visai nebuvę iškeistos. Lietuva paliko visai be pinigų. Įsigyti pinigams, gyvenimui buvo priversti parduoti sovietams įvairias ekonomines gėrybes, už kurias okupantas mokėjo mažai.

Pamažu Lietuvai atsirado rublių iš sumokėtų valdiniams algų, ar supirkinėto raudonajai armijai maisto. Tačiau tai nebuvo pakankamas pinigų kiekis. Daugumoje vyko mainų prekyba, krašto ekonominis aktyvumas buvo supara ližuotas jau vien dėl pinigų stokos.

Tik į 1944 m. pabaigą okupuotoji Lietuva, perleidusi Sovietų Sąjungai didelį kiekį ekonominių gėrybių, sugebėjo susidaryti biudžetą, siekiantį 191.447.000 rb. pajamų ir 167.912.000 rb. išlaidų. Vadinas, subalansavus "pelno" liko 23.525.000 rb. Tačiau šis "pelnas" nepriklauso Lietuvai, bet turėjo būti įmokėtas Sovietų Sąjungos kasą. Kad būtų ryškiau, peržvelkime 1945-47 metų T. Lietuvos biudžetus.

1945 m. valstybinis T. Lietuvos biudžetas siekė 669.185.000 rb. pajamų ir 625.561.000 rb. išlaidų. Čia Sovietų Sąjungos uždarbis lygus 43.624.000 rb., jis yra oficialus ir skirtas sugriautai karo metu Sovietų Sąjungai atstatyti. Kaip matysime vėliau,

Pavasaris eina Karpatų kalnais...

O gilus gilus žiemos sniegas. Rodos, miega žemė ir dangus. Taip sunku, neramu ir jaučiu sušalusią asarą ant skruosto, nes aplinkui siaučia mirtis, jokio gyvybės ženklo. Geležinė žiemos ranka viską sukaustė, sunaikino. Pūgos, šaltis, ledinis vėjas beatodairios plėšia, naikina, ardo, bet gamta pabando pabusti. Bet nenusimenu. Jau juntu pavasario pulsą. Juntu saulutes skaitesnę šypsnį. Juntu, kad žemė pradeda kvepuoti gyvybe. Sutirps sniegas, ledai. Sutirpsi ir tu, nelemtoji žiema, kuri tikėjaisi būti visados mirties valdove. Praeina tavo dienos, nes jauna gyvybė bunda gyvenanti pavasario burtai...

O Tu, Lietuva, ar junti pavasarį savo laukuose? Ar girdi vyturėlį, pempę kviečiančius artojų pirmą vagą? Pavasaris ne už kalnų. Pabusk. Nukratyk sunkiausios ir klečiausios žiemos mirtį ir pasveikink pirmosios gyvybės žiedus. Kilk pavasariui, šveisk noragą, kad nepavėluotum pirmajai vagai. Ne, Tu nemiegi. Per šalta žiema, per didelės pūgos. Per didelį Tavo skausmą ir stelbartas. Svetimas šaltis šaldo Tavo krūtinę. Jis nori, kad Tu mirtum, kad tu pamirštum Lietuvą buvus. Nori, kad Tu, pavasario žeme, pamėgtum žiemos mirtį. Ne, Oi, jaučiu, kad niekas tap neįjunta ateinančio pavasario

dar didesnės kitos sumos plaukia į Sovietų kasą iš Lietuvos. Tos sumos į biudžetą nėra įtraukiamos, nes yra viršbiudžetinės, kurias moka Lietuva kas metai, neva už "išvadavimą".

1946 m. buvo sudarytas Lietuvos toks biudžetas: 862.394.000 rb. pajamų ir 852.937.000 rb. išlaidų. Balansinis "likutis" nedidelis, tik 9.447.000 rb., tačiau, vis dėlto siekia milijonines sumas. Toks "likutis" sovietinėje santvarkoje visuomet krašto ūkiui būna žalingas, nes eina į centrą, iš tautos yra išspaudžiama milijoninės sumos, kurios joms nėra grąžinamos statybiniui, kultūrinui ar kitu pavidalu. Tokiu būdu tauta ima stokoti pinigų ir kas metai mažiau bepagėgia pirkti, turi vis daugiau parduoti ekonominių gėrybių, kad prasimanytų mokomųjų priemonių.

Dar tenka priminti labai kuriozišką dalyką, kad pav., 1946 m. LTSR biudžetinio įstatymo buvo numatytos šios pajamų pozicijos: 1. iš valstybinių įmonių ir organizacijų įplaukų — 1.443.000.000 rb., 2. gyventojų mokesčių — 394.700.000 rb. Kitaip tariant, iš Lietuvos ūkio turėjo būti surinkta 1.837.700.000 rb. Beabejo, sovietai šią sumą ir išspaudė, tačiau nustatytą biudžetą Lietuvos ūkiui buvo numatyta grąžinti tik 862.394.000 rb., nors Lietuva turėjo įnešti į Sovietų Sąjungos kasą 975.306.000 rb.

Per šį karą Lietuvai, proporcingai imant yra daugiau nukentėjusi negu Sovietų Sąjunga,

Baltijos kraštų kelias į Europinį Sąjūdį

Esti visos tarptautinės organizacijos, per jas reikšti mūsų taikos būvimą, jos priklauso mūsų europinei šeimai, jos sugebejimą dalyvauti europinių problemų sprendime, jos problemoms pristatyti kaip europines — toks yra bnedras nusistatymas.

Mintis jelti į Europinį Sąjūdį, pabaltiečiams pradėta vykdy-

kuri kartu su Vokietija yra karalkaitinė. Nežiūrint to, Sovietų Sąjunga iš lietuvių tautos išplėšia visu 100% daugiau negu pats Lietuvos biudžetats siekia. Išsiuntimas iš Lietuvos į Sovietų Sąjungą į metus maždaug milijardą rublių yra baisiausias Lietuvos žmonių ekonominio aktyvumo sužlugdymas, žiauriausias viešas Lietuvos gyventojų apiplesimas. Ir tai turi pakelti kraštą, kurio ūkis dar toli gražu nepasiekė prieškarinės padėties. Pats dr. Gedvilas TSRS Aukšč. Tarybos posėdyje pareiškė: "1947 m. pradžioje respublikos pramonės produkcija visumoje pasiekė beveik du trečdalius prieškarinio lygio, kai tuo tarpu prieš dešimt metų gamybos lygis tesudarė vos 25% prieškarinio lygio". "Tiesa" Nr. 45 (1183).

Taip vadinamus "valstybinius" biudžetus paruošia Tarybinės Lietuvos "vyriausybė", tačiau tai nebūna galutinės biudžeto nustatymas. Jis neturi pilnos galios, kol jo nepatvirtina TSRS Aukščiausioji Taryba. Taip pav., 1947 metams Aukščiausioji Taryba nustatė Lietuvai 1.085.914.000 rb. biudžetą. Iš šios sumos Lietuvos ūkiui buvo skirta tik 758.000.000 rb., o 327.914.000 rb. turėjo įplaukti į "išvaduočių" kišenę.

Visos Lietuvos finansinės operacijos yra vykdomos valstybinio banko — Gosbanko, kurio centras yra Maskvoje, o Lietuvos "respublikoje" Vilniuje yra tik skyrius. Šis skyrius turi savo šakas kiekvienoje apskri-

tyje ir miestuose. Minėtas bankas tvarko Lietuvos rublių eksportą ir importą santykiu su Sovietų Sąjunga. Žinoma, rublių eksportas yra kelis kartus didesnis už importą. Kad Lietuvai visai nepristigtų pinigų sovietiški "draugai" sudaro galimybę vėl importuoti rublių iš Sovietų Sąjungos, parduodant beveik visus pramoninius gaminius, o ypač maisto produktus.

Tuo būdu Sovietų Sąjunga oficialiai yra uždejęsi Lietuvai karo kontribuciją, nors jos tuo vardu nevadina.

Dėl L. gaminių per didelio eksporto, Lietuvoje prekių kainos iščiulpia iš gyventojų pusutines lėšas. Pav., 1946 m. Lietuvoje buvo surinkta priverstinių paskolų būdu 145.377.000 rb. Iš jų Lietuvos buvo palikta tik 64.518.000 rb., o 80.859.000 rb.

Kanados vaikų priedai

Kanados valdžia nuo 1944 m. moka vaikams mėn. pašalpas: iki 6 metų — \$5, 6 — 10 m. — \$6, 10 — 13 m. — \$7, 13 — 16 metų — \$8.

Vaikų priedai turi būti sunaudoti vaikų mokymui, lavinimui, maistui ir aprengimui.

Jie yra išmokami per Department of National Health and

perkelta į Maskvą. Taip pat, iš surinktų gyventojų mokesčių 394.700.000 rb. Lietuvai buvo palikta 203.100.000 rb., o į Maskvą pasiųsta 191.600.000 rb. Tokias dideles sumas, surinktas iš Lietuvos gyventojų, persiunčiant į Sovietų Sąjungą, nebeįmanoma prie geriausių norų vykdyti jokio sugriauto krašto atstatymo ar kelti ūkio našumą. Todėl visas ekonominis — ūkinis, kultūrinis ar socialinis gyvenimas vis labiau smunka.

Komunistų propagandinis ruporas laiko didžiuole Stalino "dovana" Lietuvai, išskiriant iš T. Lietuvos biudžeto 64.518.000 rb. atstatyti sugriautą karo metu Lietuvos ūkį. Tačiau visai nutyli, kad Lietuvos liaudis, pav., 1946 m. įmokėjo vieną milijardą, šimtą dvidešimt milijonų, šešis šimtus aštuoniasdešimt tris tūkstančius rublių atstatyti Sovietų Sąjungos sugriautam ūkiui.

Čia paduotos oficialios skaitlinės aiškiai parodo, kaip baltisai okupantas prievartauja lietuvių tautą, finansiniai ją apipledamas, sugriaudamas jos ūkinį gyvenimą ir ją pastatydamas bado šmėklos akivaizdoje.

P. Minkaitis.

Welfare Family Allowances Division. Šios įstaigos vardu yra paduodami ir prašymai, kurių formuliarių galima gauti kiekviename pašte. Kai šeimoje atsiranda pirmasis vaikas, tai vartojama baltos spalvos blankas, kai daugiau — mėlynos. Imigrantai, išgyvenę Kanadoje metus, įteikia irgi baltos formos blankus.

Registracijos blanko pagrindiniai klausimai yra šie:

Kada šeima atvyko į Kanadą, į kūrį uostą ar aerodromą, kokio laivo ar lėktuvo, kas buvo vaiko palydovai, abu tėvai ar tik motina? Blanką turi pasirašyti abu tėvai.

Laiškas adresuojamas gyvenamosios provincijos minėtajai įstaigai, kaip tai užrašyta pačios blanko. Atitinkami dokumentų įstaiga vėliau paprašo. Kam pasiekiamos įstaigos, gali ten asmeniškai kreiptis. Toronto tokia įstaiga yra 122 Front St. W.

Mėnesio laikotarpis nuo užsiregistravimo vaikų priedas išmokamas. Už praeitą laiką pinigai negrąžinami, tad registruotis reikia nesivėluojant.

Pinigai pristunčiami čekiais motinos vardu.

Tėvai turi pranešti vietinei įstaigai: 1. kai vaiko amžius perėina į kitą grupę, 2. kai keičia adresą, 3. kai vaikas pradeda dirbti, 4. kai vaikai sueina 16 metų, 5. kai vaikas paguldomas į ligoninę, 6. kai vaikas miršta.

Per 1948-49 biudžeto metus išmokėta vaikų priedų 271.307.704 dol. (karo biudžetas buvo 268.731.347 dol.).

Priedus gauna arti 2 mil. šeimų per 4 mil. vaikų. J.K.

— BONNA ne tik V. Vokietijos sostinė, bet savo laiku buvo lietuvių studentų nemažas centras. Nuo 1946 iki 1949 m. Bonnoje studijavo 81 lietuvis. Universitetą baigė 44, kurių 20 su daktaro laipsniu. Savo mokslų pažangumu, kultūrinio veikimo ir organizuotumu Bonnoje lietuvių tarp užsieniečių buvo pirmutiniai. Penkos studentų poros sukūrė šeimąs. Mūsų vedybų nebuvo. Keturi penktadaliai studentų laukė lietuviškas pamaldas, neapratkuojančių būtu 4. "Atėitis" draugai priklausė 22, "Šviesos" sambūriui — 12. Šiuo metu Bonnos universitete tėra 2 lietuviai.

ELTA.

— Lietuvos atstovas Paryžiuje Dr. S. A. Bačkis. VT pavestas, lankėsi Belgijoje ir Luksemburge lietuvių padėčiai patirti ir vizituoti vyriausybės.

Auka Dievui ir auka vyrui

(Tęsinys iš praeito nr.)

3. Mergystės baimė

Mergystės luomas yra pats kilniausias. Božn. tėvai jam yra pasakę daug, labai daug gražių žodžių. Ir vis dėlto, kaip jūs, mielioti Pamelė, teisingai pastebite, „šis pašaukimas mus veikia bauginančiai ir drauge kelia nerimą“. Iš tikro taip yra. Šios baimės bei šio nerimo priežastis esama įvairių. Jeigu man reikėtų jas sugrupuoti, suraščiau jų tris rūsias: 1. religines, 2. moralines ir 3. psichologines.

Religinių baimės ir nerimo priežasčių esmę sudaro Mergystės šventumas. Mergystė yra sakralinis dalykas pačia savo prigimtimi. Ji yra paaukota Dievui, tuo būdu išskirta iš pasaulio ir pašventta. Ji nebeprisklaido mūsų gyvenamai profaninei sričiai. Todėl mes ir bijome prie jos priartėti. Už jos mes jaučiamės gyvenanti Dievą, aną Absolutinę Būtybę, kuri mums visados kelia baimę. Tai yra **pagarbos baimė**, lydinči mus visur, kur tik susiduriame su Dievybės dvelkimu. Mergystė yra gal pats didžiausias Dievybės padvelkinas per šio pasaulio formas. Todėl ji mus verčia nepaprastai gerbti jos nešiotojas ir nešiotojus, tačiau sykiu žadina mums, kaip ir jūs pati pastebite, nepasitikišimą savimi, savotišką nevertumo jausmą, nedrąsą ir baimę ištarti aną lemiančią aukos žodį. Tai yra kiekvieno didelio apsisprendimo baimė. Tai baimė palikti mums įprastą kasdienybę ir žengti į viršūnes, kuriose mums nekarčią svyruoja galva. Tačiau **ši baimė yra sykiu ir kvietimas**, nes ji atskleidžia žmogaus nepasitenkinimą mūsiške banalia kasdienybe ir nuolatinį mūsų troškimą išsiveržti iš kasdieninių rėmų. Nepaisant to, kad mes Mergystės akivaizdoje esame paguami pagarbomis baimės, mes vis dėlto nuolat apie ją svajojame ir jos ilgamės. Mes bijome ir norime — ar šis savotiškas paradoksas neišreiškia pačios moteriškosios prigimties?

Moralinė priežastis yra ta, kad tikrovėje mes susiduriame su daugeliu nevertų Mergystės nešiotų. Mes susiduriame ne su paaukota, bet su parduota Mergyste. Prancūzų rašytojas Leon Bloy viename laiške savo sužadėtinei smarkiais žodžiais pasisako prieš tokią mergaitę, kuri savo mergystę parduoda vyrui: „Ta vargšė būtybė, kuri iš nusiminimo krinta ir prostitucijos bedugnę, pelno nepaprastą pasigailėjimo. Bet toji mergaitė, kuri apsisprendžia proto moterystei padaro pikta darybę, nustumiančią ją į prostitucijų rangą, pastatančią ją tarp žemiausių paleistuvių; tai nusikaltimas, kuris sudrebiną nupuolusius angelus... Tokia mergaitė pravirkdo trečiąjį dieviškąjį Asmenį!“ — Briefe an Seine Brant, 123-24 p. Salzburg, 1935. Ir L. Bloy paaiškina, kodėl jis taip smerkia mergaitę, einančią į vad. proto moterystę. Kiekviena mergaitė, jo supratimu, nešioja savyje „galimą Dievo tabernaculą“, vadinasi, tai, ką ji gali paaukoti Dievui. Tuo tarpu apsisprendama už proto moterystę, ji šį tabernaculą parduoda vyrui už žmonos titulą, už turį, už drabužius, už šeimos židinį, gal už kitus dar mažiau reikšmingus dalykus. Vietoje savo tabernaculą paaukojusi iš meilės, ji jį parduoda ir tuo pačiu išniekina.

Tačiau ar taip neatitinka ir su Mergystės apžadę darancio-

mis mergaitėmis? Ar neviena jų neparduoda savęs Dievui, vietoje pasiukojusios jam iš meilės? Ar viena mergaitė nu-eina į vienuolyną tik todėl, kad neturėjo, kas ją rūpina; kad neturėjo, kuo pragyventi; kad nesusrado vyro; kad neturėjo profesijos ir tt. Dievas jam turis atstoti globėję, pragyvenimo šaltinį, amatą, vyrą. Ji duoda Viešpačiui save, o iš Dievo tikisi gausianti tai, ko nerado pasaulyje. Tačiau ar šitokie mainai nėra prekyba? Ar jie nėra Mergystės išniekinimas, kaip ir proto moterystės atveju? Kaip yra žeminantis dalykas proto moterystė, taip lygiai yra žeminantis dalykas ir proto mergystė. Moters auka gali kilti tik iš meilės. Moterystės auka iš meilės vyrui, Mergystės auka iš meilės Dievui. Joki kiti motyvai čia negali turėti lemiančio vaidmens. O jeigu jie, ne meilė, nulemia, moteris pasiduoda ir tuo pačiu netenka savos vertės.

Gyvenime mes ir matome ne vieną tokią Dievui pasidavusią mergelę, pasidariusią pikta, atšiauria, sunykusia savo dvasioje, nes ji yra tik negatyvi mergelė, nevykdanči Mergystės darbų, nesudėgianti ant Viešpaties aukuro žmonių tarnyboje ir todėl iškrypusi. Tokia negatyvi Mergystė yra tikra nelaimė. Mes galime šios rūšies mergelių ir sykiu bijome, kad ir mūsų toks pat likimas neišvengiamas. Parduotoji mergystė yra didelis išėjimas, ir dėl jo mus paguaminti baimė yra labai pagrįsta.

Psichologinė priežastis yra ta, kad daugelis iš mergaičių visa

savo nuotaika ir savo polinkiais yra skirtos vieno žmogaus tarnybai. Todėl tarnauti daugeliui joms atrodo per šalta ir per svetima, per daug nekonkreto ir per tolima. Tarnyba bet kuriam globos ir pagalbos reikalingam žmogui jų nepatenkina. Jos nori atsieti artimesniam būreliui. Jos tad savo širdį atiduoti vyrui, o tik per vyrą tarnauti Dievui. Todėl Mergystės darbai jas gsdina. Joms šitūs ir šaltas yra individualios prigimties apsisprendimas, kurio reikla paaišyti, nes prigimtis visados yra kiekvienam mūsų darbu ir kiekvienam pašaukimui nepakeičiamas pagrindas.

Visos šios priežastys yra pateisinamos, ir jos iš tikro nevieną sulaiko nuo ano lemiančio apsisprendimo. Tačiau kaip ten bebūtų, kelias į Mergystės luomą yra tik vienas: **aškus pasiryžimas nedalinamos aukos gyvenimui iš meilės**. Mergystė gali būti prisiimama, o tuo labiau pakeliama ir įvykdoma tikrai Dievo Karalystės motyvu, kurį vienintelį iškėlė ir pats Kristus. Joki kiti motyvai čia negalioja.

Šitomis tad pastabomis turbut ir būsiu atsakęs į ma-
Jūsų laišką. Mergystės klausimas yra labai gilus ir platus. Bet mums čia rūpėjo tik pati šio luomo esmė, kurią radome nedalinamoje aukoje. Tai, kas čia pasakyta mergaitėms, tinka visiškai ir vyrams. Gal tik jų celibato vykdymo darbu ir kitoki, negu moterų, kadangi ir pati vyriškoji prigimtis yra kitokia. Tačiau **auka yra ta pati**.

Mergystės luomas yra pasi-
tas ant šios nedalinamos aukos. Iš jos jis semia savo kilnumą. Ja įsiai pašventina savo narius. Ja galop jis save pateisiną ir pasaulio ir Dievo akivaizdoje. Kur nėra aukos, ten Mergystė yra tik grynai negatyvus formalinis dalykas, neturįs turinio ir todėl nevertingas, kadangi nevaizdingas. Užtų žmogų pakilnines ir pašventes, jis jį pažemina ir sunaikina. Tačiau ten, kur ši nepadalinama auka yra vykdoma, Mergystė iškelia žmogų ligi pat tobulumo viršūnių.

Leiskite, mielioti Pamelė Irena. užbaigti šį laišką jau minėto L. Bloy žodžiais, paimtais taip pat iš jo laiško sužadėtinei: „Jeigu niekada nebūtų atsiradę nė vienos moters, kuri savo nekaltybę būtų paaukojusi Dievui, išganytojas nebūtų galėjęs į pasaulį ateiti“. Tai labai gili mintis. Ji tinka ne tik anam vienkartiniam Viešpaties atėjimui per Mariją, bet ir kiekvienam Dievo priartėjimui prie žmogaus. Jeigu **nebus moterų, kurios atsidės anam nepadalinamos aukos gyvenimui, Dievas neatėis į pasaulį**. „Žmoniškelyje, apraudoji jį po kryžiumi ir sykiu pirmoji paregėti Jo prisikėlimą su meilės šūkesiu: „Rabbi! Mokytojaul!“ ant lūpų. Tai gali padaryti kiekviena moteris. Tačiau specialiai šiam Dievo apreiksimui, šiai meilės theophanai, yra šaukiama moteris — mergelė.

Nuoširdžiai Jus greičiau ir Jums visokeriopo gero anąs tolimoje šalyje linkis

A. Maceina.

Kultūros ir žmoniškumo ipareigojimai

Prof. M. Biržiškos laiško proga

Kas nežino mūsų žymiųjų mokslininkų, trijų brolių profesorių, Biržiškų? Vyriausiasis iš jų yra Mykolas, literatūros ir kultūros istorikas, Kauno ir Vilniaus universitetų ilgametis rektorius, be to dar visuomenininkas, vienas iš Nepriklausomybės Akto skelbėjų ir Valstybės Tarybos narys, Vilniui Vadeiktai Sąjungos pirmininkas ir tt. ir tt.; Vaclovas — lietuviškos knygos ir kultūros istorikas, bibliografas, Kauno V. D. Universiteto Bibliotekos kūrėjas ir jos direktorius, vėliau Vilniaus universiteto bibliotekos direktorius, Lietuviškosios Enciklopedijos vyr. redaktorius; jauniausiasis Viktoras — žinomas matematikų. Vieni jie yra išspausdinę ir turi nespausdintų eilę mokslo veikalų. Būdami tremtyje, visi trys dirbo Hamburgo — Pinnergo Pabaltijo universitete. Viktoras ir dabar dar tebėra Vokietijoje, o Mykolas su Vaclovu atvyko į JAV ir kurį laiką abu gyveno pp. Devenų globoje Watertown, Conn. Vaclovas tebegyvena pas pp. Devenius, kur tvarko savo ramkraščius ir rašo.

Prof. Mykolas, vasario 10 d. iš Watertown su ponis išvyko pas dukrą ir žentą Barauskus į Los Angeles. Laiške iš naujosios vietos profesorius rašo, kad pakeliui buvo sustojęs pas savo mišlus viekšniškius (Viešniai — Biržiškų tėviškė) p. Dargius, Pittsburghe, kur maloniai viešėjo iki vasario 16 d. Tomis dienomis profesorius padarė viešą pranešimą. Vasario 16 — kovo 1 d. praleido Cicero (Chicago priemiestis) kun. Albiavičius klebonijoje, kuriam iš-

vykus Floridon, svečiais rūpinosi kun. Patlaba. Per tas dienas prof. dalyvavo, JAV spaudoje jau minėtose, eilėje Vasario 16 d. minėjimų ir kt. susirinkimų, kur padarė pranešimus. Kovo 2 d. jie jau buvo Los Angeles. Apie jų sutikimą JAV spaudoje jau buvo rašyta, o profesorius pats laiške nuoširdžiai pastebi: „Netikėtai buvome sutikti ne tik savo vaikų, bet ir korespondentų, fotografų ir tautiečių delegacijos. Tas mus, išvargusių kelionėje, ne tik dar labiau privargino, bet ir labai varžė: atvykome kaip sunki našta savo vaikams“...

Neturiu teisės iš ilgo ir nuoširdaus profesoriaus laiško ką daugiau cituoti (ir už tuos profesorius atsiprašau), tačiau ar neverta susimąstyti ir dėl šių kuklių žodžių? Šitokios asmenybės, mūsų laisvės kovų vėterams ir kultūrinės dirvos plaučių vagų artojai, juk yra visos mūsų tautos brangieji žmonės, jos brangenybės. Argi galima tada, kai tautą ištiko nelaimės, ir juos išbloškčius iš jų baro, palikti juos dūsauti ir kirstis ne vien dėl to, kad jaučia nebegalį sėkmingai mąstyti naudingos veiklos troškulį, bet dar ir dėlto, kad jaučiasi našta kitoms valgydami kąsni duonos? Tai ne vien jų vaikų, bet mūsų visų reikalas ir prievolė. Tiesa, turėdami daugybę ir ki-

tų uždavinių, greitomis daug ko padaryti negalime. Tačiau ir pabėdavoju neuztenka. Reikia kokių nors realių žygių. Pav., ar negalima šito reikalo įtraukti į BALF darbų planą greita plano šelpti Vokietijoje pasilikusius tremtinius? Juk tai visiškai tas pats reikalas. Tiesa, visiškai išlaikyti visus šitokius žmones tuo tarpu gal ir būtų negalima, tačiau naudinga būtų ir mažą paramą, nors moraliai veikianti.

Kitas didelis uždavinys yra kuo greičiausiai suorganizuoti pajėgas kultūrines institucijas ypač leidyklas. Juk šitokie vėterams jau dabar turi nemažai knygų parašę ir dar gali parašyti (ir Mykolas ir Vaclovas B. taip pat jau dabar turi parašę ne po kelias knygas iš labai svarbios srities). Jei būtų suorganizuotas leidimas mūsų išėjimo gyvenimo laikotarpis būtų pateisintas dvigubai — tai būtų įnašas į mūsų kultūros lobyną ir milžiniška moralinė gaivinanti parama šitiems vėterams. Kaip matyti iš spaudos, mūsų veržlumas reiškiasi, verda, kunkuliuoja, bet, deja, vis dar neapiforminamas, nepereina į tikslingos kryptis. O jau laikas būtų visa tai rimtai apsvarstyti ir vietoj partizaninės veiklos pereiti į sistematinę.

A.

Filmos ir moralė

Jau kuris laikas pasaulyje pradėta domėtis Hollywoodo kino artistų moraliniu pakrikimu. Kinas dabar yra tiek paplitęs ir jaunuomenės taip aistringai lankomas, kad kiekvienas kino žiūrovas siengiasi artistą, jog ji leido vaikui gimti, o ne gerai pažinti ne tik scenoje, bet ir žinoji daugiau ir apie jo asmenišką gyvenimą.

Didelį patarnavimą čia atliko artistė Ingrid Bergman, kurios istorija su italų filmų režisorium Roberto Rossellini taip pat vedusi ir sugyvenusi su ja kūdikį (Ing. Bergman yra vedusi su garsiu mediku dr. Lindstrom ir turi 11 m. dukrelę), pasidarė visiems žinoma ir privertė daugelį susimąstyti.

Šis įvykis mirgėte mirga ne tik sensacijas mėgstančių laikraščių skiltyse, bet juo susidomėjo, daugelis Amerikos dvasiškių ir auklėtojų.

Kaip rimtai į šį reikalą pažūrėjo kai kurie amerikiečiai, jau galima suprasti ir iš to, kad Indijanos valstybės 12 didelių kino teatrų savininkas J. P. Fineran pareiškė, jog jo kino teatrai nerodys filmos „Stromboli“, kurioje svarbiausią rolę vaidina Ingrid Bergman ir kurią režisavo Rossellini. Jis dar pareiškė, kad kino teatrų savininkai visame krašte turi atsakyti rodyti tas filmas, kuriose dalyvauja nemoralūs artistai. Toks teatrų savininkų nusistatymas privers Hollywoodą skaitytis su visuomene, pareiškė J. P. Fineran.

Katalikų ir protestantų cenzūros biurai Hollywoodo kategoriskai pareikalavo iš filmų platintojų neįsileisti į Amerikos rinką filmos „Stromboli“.

Kaip iš karininko kovos lauke reikalaujama drąsos, iš valstybės valdininkų — besąlyginio sąžiningumo, iš mokytojų — gražaus pavyzdžio, taip iš filmų ir teatro artistų, vaidinančių krikščioniškas roles, reikalaujama besąlyginio moralumo.

Tai nėra dideli reikalavimai. Ankstesnės Ingrid Bergman filmas buvo entuziastingai priimtos katalikų spaudos. Ji buvo išgarbinta „The Bells of St. Mary“ svarbiausioje vienuolės

rolėje, taip pat „Joanna d'Arc“ rolėje, nors ji pati yra protestantė.

Juokingai atrodo „laisvos meilės“ šalininkų pareiškimas, kad artistę reikėtų dar pagirti, jog ji leido vaikui gimti, o ne padarė vaiko nužudymo. Yra ir artistės gynėjų, kurių kai kurie iškelia faktą, kad ir visi filmų artistai gyvenę nedorą gyvenimą, o visas Hollywoodas esąs ištisas „žaltynas“. Pagaliau tai ne paslaptis. Dėl tokios padėties iš dalies kalti ir katalikai, kurie lanko nemoralų artistų filmus ir papildoma filmų bendrovių kišenes.

Hollywoodas skaitosi su visuomene, o geriausia priemone tam sutvarkyti yra boikotavimas nemoralų filmų ir aktorių, kurie veda nemoralų gyvenimą. Suplaktas per kišenę Hollywoodas greit susitvarkytų.

Ingrid Bergman byla taip pat gyvat svarstyta ir Kamados spaudoje. Daugumas pasisakė prieš ją ir jos filmų demonstraciją, tačiau yra ir gynėjų, kurių pagrindinis argumentas, kad ne ji ir ne pirmoji tokia ir kad nemininko kūryba negalinti būti siejama su jos gyvenimu. Priimenama ir Kristaus žodžiai dėl žydų pasipiktinimo Marija Magdalena, primenama eilė menininkų, pergyvenusių tokių pat aviantūrų. Beaboj, čia yra tiesos, tačiau esmėje čia yra ne Bergman byla, bet principinis klausimas ar galima kilmus dalykus skleisti per nemoralus žmones. Ar čia netinka visų pažuokiamas: „Nežiūrėk mano darbų, bet klausyk mano žodžių“?

Pagal „G. P.“ St. Bas.

— Italijoje padaryta filmas „Vilkas iš Silos“. Kritikos labiausiai išgarbintas svarbiausias filmos veikėjas Jokūbas Šernas, kuris prieš trejus metus atvykęs į Italiją, 23 metų „pramcūzas iš Lietuvos“.

— PRAHA. — Čekoslovakų vyriausybė pranešė JAV ambasadai, kad netrukus iš Čekoslovakijos bus išstremti visi svetimšaliai misjonieriai ir kunikai.

Baisieji vilyčių nuodai

vaistas moderniojoje medicinoje

Daugelis yra skaitę knygų iš indėnų kovų su baltaisiais. Ten dažnai minimos užnuodytos vilyčios, kuriomis ir menkai sužeidus — žmogus ar gyvulys miršta. Taigi šie paslaptingieji nuodai ne veltui kėlė pasibaisėjimą baltųjų užkariautojų tarpe. Pietų Amerikos indėnų gaminami nuodai, kuriais jie užnuodydavo savo vilyčias žūt būtinybei kovai prieš ispanus — savo žiauriausius pavergėjus, jau buvo žinomi 16-me šimtmeityje.

Labai sunku buvo europiečiams ištarti šių nuodų pavadinimą ir taip jie buvo gavę daugelį vardų, k.a. urari, ururara, ovara, vorari, ourary, urary. Dabar jie visam pasauly žinomi curare (tark „kurare“) vardu.

Ilgai Pietų Amerikos laukiniai laikė curare gamybos paslaptį. Buvo tik spėjama, kad nuodai gaminami iš daugelio augalų ir nuodingų gyvulių — skruzdžių, gyvačių ir skorpionų. Tuo metu italas Peter Martys, buvęs ispanų tarnyboje, rašė, kad indėnai užnuodydavo savo vilyčias sultyse, pagamintose iš įvairių augalų. Jo aprašytajam pasakiškam nuodų gamybos būdui buvo tikėta net du šimtmečius! Anot jo — nuodai gaminami senų moterų, kurios tam tikrais laikotarpiais būna uždaromos į tam tikras patalpas ir aprūpinamos reikalingomis „žaliavomis“. Ir jei po tam tikro laiko jos nebūdavusios randamos gulincios žemėje apsvaigusios ir pusiau apmirusios nuo dūmų ir garų, tai jos būdavusios žiauriai nubaudžiamos ir išmetamos, kaip bevertės... Dabar aišku, kad iš curare gaminimo vietos mo-

terys būna rūpestingai pašalinamos, nes tikima, kad nuodai būna neveiklūs, jei moteris maišosi kur jie gaminami... Taip pat žinoma, kad gamybos metu jokių nuodingų — svaiginančių dujų nebūna.

Mokslininkas Humboldt domėjosi curare apnuodytųjų saminimo būdas. Įvairios indėnų tautelės turi savo šiek tiek skirtingus gaminimo receptus. Gi modernieji chemikai gamybą gerokai supaprastino.

Lygiai bausius vilyčių nuodus Afrikos laukiniai gamino iš Accanthera bei Strophantus augalų.

Curare veikimas pasireiškia tik, jei jį patenka į žaizdą ar būna įšvirkštas į kūną, o praryti galima didelius kiekius be pavojaus! Žinoma, jei visas vėžkinimo aparatas yra sveikas. Todėl turint sveikas lūpas šviežiai apnuodytą žaizdą galima iščiulpti ir išgelbėti sužeistą gyvį.

Curare paralyžuoja tik valingus raumenis ir apnuodytas turi pilną sąmonę, bet negali valdyti galūnių bei pajudėti. Paralyžius vyksta tam tikra tvarka: pirmiausia pirštų, ausų ir akių, o po to — galūnių, galvos ir kaklo, ir pagaliau — kvėpavimo tvarkančių raumenų. Sustojus kvėpavimui — sustoja plaukiai ir širdis.

Idomiauusia, kad curare nesužaloja nei raumenų, nei nervų, o tik kažką padaro raumenis skaidulėlių ir nervo šakelių susijungimo vietoj: lyg atjungia ar izoliuoja vienas nuo kito.

Nuodų veikimas nelėgas ir organizmas juos greit suardo ir pašalina. Todėl darant dirbtinį kvėpavimą galima išgelbėti apnuodytojo gyvybę.

Chemikai yra išsėję keletą veikliųjų dalių iš curare. Svarbiausi jų yra kurarinas (kurio žinomos kelios rūšys) ir kurians. Bet, atrodo, kad curare dar turi daugiau neiširtų veikliųjų dalių.

Medicinoje curare imta atsargiai naudoti jau 19 šimtmečio pabaigoje (mėšlungio) ir epilepsijos (nuomaro) atvejais. Bet greit buvo atsisakyta, nes pasirodė per daug pavojinga... Dabar, kada yra geriau iširta kurarino cheminė sudėtis ir veikimas ir galimas tikslus dozavimas — modernioji medicina vis dažniau griebiasi šių baisių nuodų... žmonių gyvybių gelbėjimui. Pastaruoju metu ypač sėkmingai vartojamas curare, kaip priedas prie narkozės operacijų metu.

Si curare ir kitų nuodų istorija verčia prisiminti ir šimtų mūsų kaimo moterėlių bei senelių turėtų gausių įvairių žolelių ir lapelių bei gėlių rinktinių, iš kurių jie gamino įvairius vaistus ir gydė nuo įvairių ligų. Išsidūsus aukštojo mokslo medikai tik juokėsi iš to ir nesiteikė rimtai patyrinti tų žolelių, vaistų gaminimo ir gydymo būdų. Gal ten būtų buvę surasta baisiausių nuodų, o gal stebuklingų vaistų. Gal ir dabar kur netoli samanotos barakuzės auga nežymūs augalėliai, kuriame slypi didžios paslaptys: gal iš jo galima būtų tam tikru būdu pagaminti nuostabius vaistus nuo dižovos, vėžio ir kitų baisių ligų?...

K. Valteris.

Dar negalintiems užsimokėti „Tė“ vieng mėnesį siunčiami nemokamai.

Iš lietuviškojo pasaulio

AUSTRALIJA

Kaip gyvename

Australijos lietuviai turime 3 periodinius leidinius — „Australijos Lietuvis“, pirmasis lietuviškas laikraštis šitame žemyne, išeina kas dvi savaitės, spausdinamas rotatoriumi; „Užuovėja“, Šv. Kazimiero d-jos leidžiamas mėnesinis žurnalas, spausdinamas taip pat rotatoriumi ir „Mūsų Pastogė“, Australijos Lietuvių Draugijos savaitraštis, spausdinamas spaus-tuvėje.

Visuomeninių organizacijų turime dvi: Australijos Lietuvių draugiją ir Šv. Kazimiero draugiją. Pirmoji iš jų 1949 m. gruodžio mėn. 29-30 dienomis atšventė savo gyvavimo 20-ties metų sukaktį, kuri buvo atžymėta draugijos narių visuotiniu suvažiavimu, įvykiu Sydney, Trocadero salėje ir praejo labai pakilioje nuotaikoje. Šv. Kazimiero draugija yra dar „jauna“ — Australijoje gyvuojanti tik antrus metus. Ją įsteigė kun. Tamulis, čia atvykęs iš Amerikos. Abi organizacijos labai gražiai sugyvena. Turime daugelį asmenų, kurie priklauso abiejoms organizacijoms, gi kun. Tamulis — įeina į abiejų organizacijų Centrų Valdybas.

Linkėtina, kad Australijos lietuvių tarpe ir toliau toks gražus sugyvenimas klestėtų ir bet kokie nesugyvenimo reiškiniai čia nebūtų toleruojami.

Pagaliam, gal jums labiau-siai rūpi, kaip gyvena paskiri Australijos lietuviai? Jie „vargšai“ išsiblaškę po visą platų-į Australijos žemyną. Jų gūli-ma rasti visuose Australijos kampuose: Vakarų Australijoje, Pietų Australijoje, karštoje šiaurės srityje — Queenslan-

de, bekertančius cukrines nen-dres, Tasmanijoje beskinan-čius gausingus vaisius, bene daugiausia Viktorijoje ir „tirš-tai apgyventame“ New South Wales. Paskutiniu metu keletas daktarų išvyko dirbti pagal sa-vo specialybę į karštąją Nau-ją Gvineją.

Lietuviai materialiniu savo būviu yra maždaug patenkinti ir visa energija stengiasi dir-gierai įsikurti naujoje šalyje. Daugumas turi susitaupę po 300-600 svarų ir dairosi, kaip tinkamiau tuos pinigus sunau-doti. Gal neapsirikčiau paska-kęs, kad apie 30-40% visų lie-tuvių jau turi nusipirkę skly-pus ir statosi arba ruošiasi sta-tyti savus namelius. Butų klau-simas Australijoje yra labai opus. Šeimai gauti butą, ypač su vaikais, beveik neįmanoma. Rezultate šitokios padėties, šeimos su vaikais, gal teisingiau, žmonos su vaikais, turi sėdėti lageriuose, taip vadinamuose Holding centruose, kurių visame krašte yra dvylika. Vyriausybė stengiasi žmonas apgyvendinti kaip galima arčiau vy-rų darboviečių, bet kartais žmo-na nuo vyro gyvena 300-500 mylių. Tokiame tolimame atstu-me gyvenantieji vyrai žmonas gali aplankyti ne dažniau, kaip per mėnesį kartą. Todėl taip stengiamasi pirkti sklypus ir statyti namus.

Žinoma, ir statant namus su-siduriama su antra negerova — statybine medžiaga. Pradė-jus statyti namus, ligi gauti žmogus visą reikiamą medžia-gą, tenka palaukti 18-24 mė-nesių. Taigi, tokie vargai dau-giausia spaudžia Australijos lietuvi. Tačiau jis nenusimena ir, su nepaprastu kantrumu, sie-kia savo ir savo šeimos gero-vės, J. Leikauskas.

BELGIJA

Vasario 16 Belgijoje

Iš visos Belgijos vasario 19 d. susirinko lietuviai angliakasi-ai į Chatelet miestelį paminėti Lietuvos Nepriklausomybės pa-skelbimą. Šventę pradėjo pa-maldomis. Šv. Mišias už Lietu-vą aukojų Limburgo lietuvių kapelionas T. Ambrozijus O. F. M., pamokslą sakė T. J. Ara-nauskas S. J. iš Hainaut pro-vincijos. Bendras pobūvis ir mi-nėjimas vyko tautinėmis spal-vomis išpuoštoje salėje.

Perskaičius Nepriklausomy-bės paskelbimo aktą, tylos su-sikaupimu pagerbti žuvusieji ir žūstantieji už to akto įgyven-dinimą. Svečių tarpe buvęs Lie-tuvos atstovas Prancūzijoje Bačkis, atvykęs iš Paryžiaus pagerbėti Belgijos lietuviams, pasveikino susirinkusius VLIko ir Diplomatinio korpuso vardu, primindamas, kad kur bebū-tumėm visada privalom jung-tis vienybės ir nepamiršti, kad yra organų besirūpinančių lie-tuvių reikalais.

Gražių ir prasmingą kalbą, kurioje apžvelgė dabartinę Lie-tuvos padėtį, dalyviai palydėjo ilgais plojimais.

Susirinkimą sveikino Vene-zuelos lietuviai, buvęs Charle-rui lietuvių kapelionas T. Mika-lauskas S. J. iš Čikagos, T. Bru-žikas S. J., gavinęs du mė-nesius Belgijos lietuvių gražes-nio gyvenimo mintimis, lietu-viai iš Vokietijos, lietuvių bene-diktinių sesučių ir Liuvono stu-dentų vardu sveikino kun. J. Dėdinas, išskeldamas mokslo svarbą tėvynės ateičiai ir mal-dos reikšmę jos solidarumui, sugretinęs lietuvių laisvės dai-nius — Maironį ir Brazdžionį. Liezo lietuvių bendruomenės at-stovas P. Paulauskas apibūdi-no sunkią ir suodingą angliaka-sio buitį. Išdirbę vyrai 2-3 me-tus požemiuose ilgai dirbti jau

nebeįstengia. O reikla gi svei-kiams išlikti. Išlysti iš kasyklų Belgijoje neįmanoma, Darbo Ministerija užsieniečiams nelei-džia kitur dirbti. Geriausią iš-eitis pateiktį į Kanadą ar Aust-raliją. JAV nebeprilima. Kelio-nės išlaidų dalį šeimoms IRO apmoka. Mūsų žuvusiųjų ne-daugybė. Likti kasyklose — ateitis tamsesnė, nei kasyklų suodžių sugrauzti plaučiai.

Suvažiarimą baigiant klier. J. Lukošius ilgoje paskaitoje perbėgo Vasario 16 d. drąsų žygį istorijos šviesoje. Palietęs pasitraukimo iš tėvynės pras-mę, skatino nuolat šluoti suod-žius nuo laimės ilgesio, nes priešas sunaikinęs valstybę vi-sus ginklus atsuko į tautą.

Dalyviai liko nuoširdžiai dė-kingi šventės organizatoriams. Zaleckiu, Tėv. Rabiškauskui, T. Aranauskui ir visiems pri-sidėjusiems neužmiršdami jų tremties pilkumoje palikti.

K. J. D.

ANGLIJA

Nepriklausomybės šventė

Vasario 16-ji buvo minima kiek plačiau Mootos stovykloje, Londone, Alsagerio, W. Wells, Brockworte, Škotijoje, Bellshille, Glasgowe ir kitur. Paskaitos, deklamacijos, chorų dainos, tautiniai šokiai, pamaldos už Tėvynę žuvusiems, vaidinimai ir kt. sudarė visą minėjimų branduolį. Kur kiek jėgos leido buvo surengtos bendros vakarienės ir arbatėlės.

Daug kur pasirodė malonių naujųjų ir senųjų bendradar-biavimo reiškiniai. Šiuo atžvil-giu ypač minėtina Škotijos Bell-shille kolonija.

Didelio atgarsio sukėlė minė-timai Londone, Nottingham, W. Wells stovyklose. Čia dalyva-vo min. B. K. Balutis, o progra-moje V. Mamaitis, božnytinis choras, H. Paksas tautinių šo-kių grupė. Iš to pačio choro sąstato pasirodė solo ir due-tai. Anglijoje gimusios Kaiti-ntauskaitės balsas ir gražus, malonus išpildymas žavėjo ne vien lietuvių, bet ir svečius

anglius. Dainavo dar solo bosas Povilavičius, Barcevičienė ir Šturmatytė dueta.

Vargingais keliais eina ne tik Mamaičio vedamas Londono božnytinis choras, bet taip pat su dideliu posisventimu yra iš-laikomi ir tobulinasi Manches-terio choras vad. p. Gaidelio, Škotijos p. Serapinaitės, Brad-forde p. Juškos, Nottinghamo p. Untulio. Tarpe jų sukasi ir tau-tiniai šokiai. Ir šie Vasario 16 visur pasirodė su dideliu pasi-sekimu.

Stovyklos, kur nėra jokių kul-tūrinių pajėgų, šventę atžymėjo įvairiai: juodu kaspiniu periš-to vėliavom, paskaitom, de-klamacijom ir tt.

Brockworte, kur sugūžėjo apie 100 lietuvių iš apylinkių, pagerbtas Dr. V. Kudirka, apie kurį paskaitą skaitė V. Ignai-tis. Be to, ten pasirodė su de-klamacijomis iš kaimynystės atvykę Barauskas ir Bal. Brazdžionis, savos kūrybos paskai-tė. Vietos sk. sekret. paskaitė Kudirkos poezijos. Vėliau bend-ra vakariene, kurios suruoši-mu daugiausia rūpinosi p. Va-reika ir kiti DBLS skyriaus na-riai, Nepamirštas ir Tautos Fondas.

Bal. Brazdžionis.

Pavergtųjų tautų paroda

Europos pavergtųjų tautų liaudies meno paroda Edinbur-ghe praėjo su dideliu pasiseki-mu. Ją atlanke apie 3 tūkstan-čiai žmonių. Parodoje buvo lie-tuvių, latvių, estų, lenkų, ukrai-niečių, graikų, kroatų ir bulga-rų skyriai. Lietuvių skyrius bu-vo labai turtingas audiniais, gi ukrainiečių — medžio drož-niais. Lietuvių skyriui sutvar-kyti ir įrengti Edinburham bu-vo atvykę p. Zmuidzinienė, dailininkė ir lietuvių meno ži-novė. Ją gražiai padėjo M. Bal-kauskaitė, E. Jaktutienė ir I. Co-pestakė. Paroda buvo gražiai paminėta vietos spaudoje, nei su nuotraukomis. Scottish Lea-gue for European Freedom su savo nenuilstamu pirmininku Mr. J. F. Stewart panašią paro-dą yra surengę ir pernai. „Iš.D.“

JA VALSTYBĖS

Dr. J. B. Končias jubilėjus

Šiominis dienis sukako 25 m. nuo prof. kan. Dr. J. B. Kon-čiaus visuomeninės veiklos Amerikoje pradžios. Nuo pat BALFo įsteigimo pradžios jį tyla pirmininkas. Jam pagerbti balandžio 2 d. Henry Hudson viešbutyje New Yorke rengia-ma vakariene. Iškilimams pa-rengti sudarytas komitetas iš įvairių pakraipų žmonių.

Baltimorės „Daina“

Baltimorės „The Sun“ vasario 19 d. „Sunday Morning“ laid-oje išspausdino gražų informaci-nį Audrey Bishop straipsnį apie Br. Jonušo vadovaujamą „Dainos“ chorą, kartu dėdamas didelę choro nuotrauką klisę ir greta Irenos Loraitytės atvaiz-dą, tautinamame kostiume, kaip ir visos choristės. Reporteris pa-stebė, kad choras gieda Šv. Al-fonso bažnyčioje, kad tą dieną dainuos Lietuvos nepriklausomybės minėjime, o antradienį (21 d.) dalyvaus tautų koncerte Politechnikos auditorijoje.

Straipsnis parašytas su šil-tom simpatijom ir teikia infor-macijų, įdomių ir mums. Chore esą 40 dalyvių (atvaizde ma-tom — 42), jis ruošsis 4 mėn., o dirigentas iš Vokietijos atvy-kęs prieš 7 mėn. Paminėjus nei choro atskirų balsų repetitijų tvarką, apibūdinami dalyviai.

Visas straipsnis įvardintas „Stuvenas diena, chormeisteris naktį“, nes Br. Jonušas dirbęs siuvykloje. Suminima dar eilė dalyvių. Antanina Nastopka

IŠ ANAPUS

T. Lietuvos atstovai į SSSR Aukšč. Tarybą

Kovo 12 d. praėjo rinkimai į SSSR Aukšč. Tarybą. Lietuva ten „stunčia“ 10 Maskvos pa-rinktų atstovų. Jie visi, žinoma, „išrinkti“, nes daugiau „kandi-datų“ nebuvo. „Išrinko“ Lietu-va šiuos: 1. Antaną Sniečkę, komunistų partijos pirmą sekre-torių; 2. Mečislovą Gedvilą, ta-rybinės Lietuvos ministerį pir-mininką; 3. Justą Paleckį, aukščiausios tarybos prezidiumo pirmininką; 4. Antaną Raguo-tį, komunistinio jaunimo centro ko-miteto sekretorių; 5. Vladą Niunką, kompartijos centro ko-miteto sekretorių; 6. Mariją Kaunaitę, moterų komunistų organizatorę; 7. gen. Joną Mači-jauską, karo komisarato politi-nio skyriaus viršininką; 8. gen. Vincą Vitkauską, kandidatą į komunistų partiją; 9. Joną Čiu-ladą, Kelmėje gyvenantį komu-nistą.

Į vad. Tautybių Tarybą gre-ta keleto lietuvių ir lietuviškom pavardėm paruostų rusų „iš-rinkta“ aiškūs „lietuviai“:

Aleksander Trofimov, Lietu-vos komunistų partijos centro komiteto sekretorius; Edvard Ozarskij, kompartijos centro ko-miteto sekretorius; Danil Šupi-kov, trečias Lietuvos kompar-tijos centro komiteto sekreto-rius; Vasili Piscarev, pirmas mi-nisterio pirmininko pavaduoto-jas; Piotr Kapralov, tarybinės Lietuvos saugumo ministras; Ivan Apolski, Liudvinavo kol-chozo pirmininkas ir kiti.

Kolchozai

Gedvilos antrasis pavaduo-tojas, tikrasis Lietuvos valdo-vas, Maskvos agentas, Mama-jev, pranešė Maskvai, kad jau sukolchozinta 65,5% Lietuvos žemės. Joniško, Rietavo, Pas-valio ir Šiaulių apskr. — net 90%.

BLOGAI SU VARIAGAIS (Ištrauka iš „Tiesos“ Nr. 56-1194)

Bankrutuoja tarybiniai ūkiai dėl rusų direktorių blogo šeiminkavimo

„Kretingoje buvo atkurtas ta-rybinis ūkis. Jo laukai aprėpia šimtus hektarų žemės. Pagrin-dinę bazę sudaro žemė darbo žmonių išnaudotojo grafo Tiš-kevičiaus.

1946 m. atėjo vadovauti Kre-tingos tarybiniam ūkiui tūlas Seminov. Štai imkime žemės ūkio prievolių valstybei klau-simą: mėsos, pieno paruošos. — Kretingos tarybinis ūkis vi-sur paskutinėse eilėse“.

Toliau charakterizuoja Se-minovą.

„Pasipelnę, gerai pagyven-ti — štai kodėl atėjo į šį ūkį. Jis pats yra stambiausias vals-tybinio turto švaistytojas. Tik pradėjęs eiti direktoriaus parei-gas penkių savičių bėgyje pa-plovė asmeniškiems reikalsams du stambius raguočius ir šešias ūvis.

Direktorius griebėsi kirsti parką. Ir dabar Kretingos tary-biniame ūkyje naikinamas šim-tametis parkas: kertami klevai, topoliai, kedro pušys ir kiti re-tai pasitaikantieji medžiai. O iš puošnaus gojelio prie Darbė-nų vieškelio — tik keli kelmai liko“.

Darbininkų aprūpinimas

„Nejaudėtis, jis ir patiemis darbininkams. Į kiekvieną jų priekaitą, kodėl jie negauna už darbą jiems priklausančios duonos, kodėl laiku neišmokamos algos, kur dingsta jiems skirta druska, žibalas, medžia-ga drabužiams, jis šurkščiai at-reičia: oš čia šeiminkas ir jį nesikiškite ne į savo reikalus.

Tiesiog nuostabu, kaip tokio „šeiminkavimo“ nemato par-tija ir vykdomasis Kretingos apskrities komitetas ir kodėl ne-uzkerta tam keli“.

Vokietijos lietuvių gyvenimas

Vokiečių veikla

Šiuo metu Vokietijoje Ang-lų zonoje vis aktyviau reiškiasi Lietuvos vokiečių vadcas evan-gelikų dekanas Titelbach. Jis nuo šių metų pradžios pradėjo leisti laikraštį „Heimatstimme“, skirtą iš Lietuvos kilusiems vo-kiečiams. Tarp kitko jis pradė-jo ten skelbti sąrašus savo me-tu iš Lietuvos į Vokietiją repa-trijavusių asmenų. Kadangi, no-rėdami pasprukti iš bolševikų nagų, tada išvyko vokiečiais prisimetę ir daug lietuvių, tai dabar Titelbach, matyti, nori jiems pakenkti emigracijos rei-kalus tvarkant. Laikraštis taip pat puola VLIko pirmininką, lietuvių tremties spaudą ir or-ganizacijas.

Kun. Z. Gelazius.

buv. Hanau lietuvių stovyklos kapelionas, išvyko į JAV. Jo or-ganizacinis sugebėjimas, tak-tas ir mokėjimas visą jungtį, suraminti, pakelti nuotaiką, jį buvo padaręs labai populiariu. Australijos vyskupas O'Brien jį kvietė savo vyskupijon, bet, ti-kėdamasis būt arčiau didesnio lietuvių būrio, pasirinko JAV.

Atimtos DP teisės

IRO VII-osios Area vedėjas Cox savo sprendimu 231 Lands-huto tremtiniams atėmė visą IRO globą bei patalpas ir pa-skelbė juos jungtus į vokiečių ūkį. Jo nurodyta priežastis — esą patalpos reikalingos ameri-kečių kariuomenei. Nukentėju-sieji be gėlių išsiatkins, kad ka-riuomenė jų patalpas nėra rei-kinga ir jį niekad neperims. Dabar jie išsiuntinėjo pagalbos

šauksmus į įvairias įstaigas ir į žymiausius pasaulio žmones. Memorandumą pasirašė šių tautų atstovai: ukrainiečių, es-tų, vengrų, lietuvių, latvių, ju-goslavų ir rusų.

Prancūzija priims senelius

Sprendžiant pabėgėlių DP problemą į pagalbą atėjo Nor-vegija, priėmusi kelias dešimt-is aktyvių, Belgijos katalikų su-organizavo specialią prieglau-dą seneliams. IRO kreipėsi į valstybes, kurios įsileido DP, prašydama priimti ir tam tikrą nedarbingų skaičių. Pirmoji at-siliepė Prancūzija, kuri pasi-žadėjo priimti 960 DP asmenų, senesnių kaip 60 mt.

Emigracija

IRO duomenimis per vasario mėn. į JAV Vokietijos Amerikie-čių zonoje išduota tik 872 vi-zos. Toks sulėtėjimas aiškina-mas tuo, kad vizos buvo duo-damos specialioms emigrantų kategorijoms, o atrinkimas rei-kalavo daug darbo ir laiko.

Belgų katalikai globoja nepajėgius tremtinius

Sausio antroji pusė į Belgiją iš Austrijos atvyko 61 trem-tinys — seneliai ir invalidai. Juos išlaikys labdaringos kata-likų įstaigos. Tokiu būdu Bel-gija yra pirmas kraštas, kuris priėmė tokių senelių skaičių. Tė-vo domininkono Pire rūpesčiu suorganizavota belgų draugija tremtinams remti. Draugija yra suorganizavusi apie 1000 glo-bėjų, kurie susitaikins su trem-tiniais ir siūnčia jiems siūni-mus. Šelpiamų tarpe yra ir lie-tuvių.

LAS vadovybės pareiškimas

Ir nesikišdami į jokių visuomeninių ginčus bei polemikas, „T2“ vis dėlto mano, kad bet kieno pa-liesti asmenys ar organiza-cijos demokratinėje visuomenėje turi teisės pasaky-ti savo viešą žodį. Oficialų LAS vadovybės pareiškimą spausdiname grynai jos atsakomybe, kaip ly-giai išspausdintume pa-reiškimą ir bet kurios kitos organizacijos, neturinčios savų priemonių jį viešu-mai paskelbti. Red.

Didžiai Gerb. „T. Žiburių“ Redaktoriui,

„Naujienų“ Redaktoriui, neto-lerantiškai pasielgus ir nepa-talpinus mūsų oficialaus pa-reiškimo dėl „N“ tilpusių šmeiž-tų prieš Lietuvos Atgimimo Są-jūdį, maloniai prašome Tams-tą, Gerb. Pone Redaktoriau, ar-timliausiomis Tamsos redaguo-jamojo laikraščio numeryje pa-talpinti šį mūsų pareiškimą.

Š.m. vasario 11 d. „Naujie-nos“ išspausdino LAS šmeižian-tį straipsnį — korespondenciją, pavadintą „Susiorganizavo vol-demarininkai“, parašytą neva Toronto skyriaus vasario 4 d. susirinkimo proga. Tą dieną jo-kio Toronto LAS susirinkimo nebuvo, tad ir „N“ koresponden-tas jame dalyvauti negalėjo (susirinkimas įvyko vasario 5 dieną).

Mus stebina, kad atsiranda žmonių, rašančių lietuviškos vi-suomenės rimtą dramsčiančias korespondencijas, šmeižiančias lietuvišką darbą dirbančias or-ganizacijas, o dar labiau ste-bina, kad atsiranda laikraščių jos spausdinančių. „Naujienos“ at dar anksčiau „apgailestavo“: „Daugelis stebisi, kad Ameri-

kos lietuvių didieji dienraščiai nėra pareiškę savo nuomonės — „Naujienos“ ir „Draugas“ — LAS reikalui. Kažin ar „N“, spausdinamos šios žodžius, nepamiršo ALT susitarimo, kad tautos nelaimių momentu vi-suomeninių grupių vidaus ko-vos yra suspenduojamos. O šitokių korespondentų intenci-jos niekam negali būti paslop-tis ir jos parodo faktas, kad ly-giai tokia pati korespondenci-ja ir pasirašyta tais pačiais J. J. inicialais, buvo išspausdinta kovo 3 d. „Liaudies Balse“, pri-dėjus tik vieną kitą padailini-mą.

Kad lietuviška visuomenė ne-būtų klaidinama visokių išsi-šokėlių, LAS Kanados Vietinink-ijos Valdyba laiko savo pa-reigą plačiai lietuviškai vi-suomenei pareikšti:

1. Lietuvos Atgimimo Sąjū-dis, nėra jokia voldemarininkų organizacija ir nieko bendro ne-turi su buv. voldemarininkų praeitimi.

2. Lietuvos Atgimimo Sąjū-dis gimė tautos tragedijos va-landose, bolševikų ir vokiečių okupacijų pogrindyje, kaip kovos organizacija, kovoti ir grumtis su mūsų tėvynės oku-pantais. LAS neskirstė ir ne-skirsto lietuvių nei pagal religi-jas, nei pagal luomus, nei pa-gal ankstesnį jų priklausymą kuriai nors lietuviškai or-ganizacijai Lietuvoje. LAS tik-tai skirsto lietuvių į patirtus, kovojančius už Lietuvos laisvę ir į Valstybės ir Tautos judus dirbančius išdavišką darbą.

3. Lietuvos Atgimimo Sąjū-dis, Vokietijoje, DP stovyklose, per savo kovos narių suvaži-avimus, išdiskutavo ir priėmė organizacijos įstatus, politinę programą ir išėjo kaip nau-

ja, politinė ir kovos organiza-cija, nieko bendra neturinti su Lietuvoje egzistavusiomis poli-tinėmis partijomis. LAS išėjo vienyti lietuvių tautą, jos visus dorus, tautiška, valstybiškai ir demokratiškai nusistatčiusius narius. LAS siekia Tautos atgi-mimo, vienybės, Tautos garbės, Lietuvos Valstybės atkūrimo ir amžinumo. LAS vyriausias tiks-las yra laisva, nepriklausoma, tautinė ir demokratinė Lietu-vos Valstybė.

4. Lietuvos Atgimimo Sąjū-dis, šioje kovoje, nuoširdžiai bendradarbiauja su visomis lie-tuviškomis, demokratiškomis organizacijomis.

5. Lietuvos Atgimimo Sąjū-dis, niekad nekovojo ir neko-voja prieš Vyriausį Lietuvos Iš-laisvinimo Komitetą — VLIKą. Priešingai LAS stiprina VLIko vedamą kovą ir skaito, ką ko-voja prieš VLIKą, tas padeda bolševizmui. Jei LAS kartais pa-kritikuoja VLIKo darbus, tai tas demokratiškoje juk yra aglima. Reikia mokėti atskirti sveiką kritiką nuo kovos.

Šie punktai yra oficialiai de-klaruoti LAS visuotinio atstovų suvažiavimo 1948 m. balan-džio 10-11 d. Augsburgas, LAS Vyr. Valdybos ir LAS Kanados Vietininkijos visuotinio atstovų suvažiavimo 1949 m. spalio 15 dieną Toronto.

Ta pačia proga pabrėžiame, kad neturime jokio noro bei tikslo su kuo nors gaišti brangų laiką ir beprasmiškai ginčytis. Mes skaitome, kad lietuviškai visuomenei šis reikalas yra vi-siškai aiškus ir į tolimesnius, nerimtus ir bolševikų įtaigoja-mus šmeižtus neatsakysime.

Su tikra lietuviška pagarba
Steponas Jakubickas
LAS Vietininkas Kanadoje.
Juozas Belkūnas
LAS Viet. Valdybos Sekretorius

KAZYS BRADŪNAS

ATEIS PAVASARIS

Ateis pavasaris,
Mes negyvensime mieste:
Už upės — girios ir laukai.
Grįžti trobelėn tu iš ten,
Ant slenkščio sėdies ir sakai —
Mes būsim ten ir niekur neisim,
Ten mūsų nieks nepasigies ir neįleškos,
O kai saulutė leis,
Užmigs paukštelis ant šakos,
Žvaigždėlė kris dangaus takuos,
Ir širdys dvi kalbės
Per visą naktį šviesią...
Ateis pavasaris,
Mes negyvensim mieste, —
Už upės — girios ir laukai...

LANGO GĖLĖ

Pražydejai vidury žiemos
Ir sapnuoji — šiltas vėjas supa...
O tik baltos rožkos mylimos
Tave palietė ir priglaudė prie lūpų.

Spindulėlis saulės neramus
Spaudžia džiaugsmo tyrą, brangią ašarą —
O, kad būčiau žiedas jos namuos,
Kad sapnuočiau amžiną pavasarį.

ANTANAS RAMŪNAS

SAULĖTEKIS KALNUOSE

Gyvenimo ir sielos draugei Marijai

Kai rytuos dangus saulėtekiais rauda,
Ir skendo toliai varpo gaudesys,
Stovėjom, it dievai, kalnų viršūnėj:
aš ir ji.

Tu tarei:
"Tik pažvelk, kaip kalnų karūnos auksinės
Iš balto, sidabrinio rūko neriasi,
Kaip laisva akiai ir sielai
Buities bekrastėse mariose..."

Ir jautėm, kaip abiejų širdys plakė
Šventu saulėtekio varpų gaudesiu,
Ir siela, it laisvų padangių praukštis,
Dangaus nerimu daužėsi.

Kalnų liepanotoj viršūnėj
Visata visa prieš mudu lenkėsi:
Pasaulį, rodos, paimtum ant delno kaip savo širdį
Ir neštum, neštum savo rankose — — —

Pasauli, pasauli, koks tu nuostabus
Saulių ir aušrų patekėjimė!
— Dangų svajonių žmoniui atskleisti
Į šią žemę mes atėjome — — —

PR. KOZULIS

SUDAUŽYTA TAURĖ

I. Daivutė

Aš turėjau gerą draugą. Jis buvo aukštas, juodais plaukais ir pašėlęs, kaip viesulas. Dėl jo aukštos ir tiesios — apoloniškos kaktos jį visi praminė Febu.

Mes išlandžiojom visą Vilnių ir pamilom jį, kaip naują tėviškę. Jo paminklai ir karališki karstai dvelkė senove ir garbe, kurią jautėm kiekvienam žingsny. Mes Vilniaus gatvėse neįdrisome net švilpauti.

Febas pirmasis patyrė, kad, be didžios senovės, labai puikus Vilniaus vynas ir dar geresnis "šopeno" alus. Po paskaitų jis mane visada įtempdavo į barą, sakydamas, kad šiandien esąs "prie pinigų". Ir namo grįždavom jau ne tik švilpaudami, bet ir dainuodami, o įžengę studentų bendrabutin sužvengdavom, kaip arkliai.

Vieną šarमतą lapkričio rytą sutikom universiteto kvartale tiesiog į mus žiūrinčią mergaitę.

— Atsiprašau. Kur čia yra X. dekanatas?

Febas mirktelėjo man ir pasilaukiau nuvedėm ją ligi pat durų. Paskui palaukėm, kol ji išėjo, lydėjom ją ligi namų ir sužinojom, kad ji, baigusi A. gimnaziją, pradėjo tarnauti kažkokių mokesčių biure, paskui vietą metė ir atvažiavo studijuoti. Ji taip atvirai ir naiviai pasakojo, pažvelgdama į Febą ir į mane, kad man net neįauku buvo, jog išdrįsime brautis į jos tyrą praetį. Ties didelių rūmų durimis ji sustojo. Nuo telegrafo vielų birėjo ynis tiesiog ant mūsų. Mergaitės juodos kasos aprūto snagėmis, kurios drebojo, kaip žvaigždės. Atsisveikinome, kaip seni draugai. Staiga, Febas ją sulaukė tarpdury.

— Atleiskit. O koks jūsų vardas?

— Mano... Daivutė, — nusišypsojo ir dingo už durų.

— Na? Kaip? Nieko sau? — įbėdė į mane akis Febas. Nežinau kodėl, bet aš jam nenorėjau apie ją ištarti nė vieno žodžio. Savo nuomonę šį kartą norėjau nusišėpti, tačiau, neišlaikęs jo kamantinėjimų, ištariau:

— Taip. Tos didelės kasos, tikrai, — retenybė.

Ir pirmą kartą poėjau Febui nepalankų jausmą — galbūt, tai buvo neapykanta.

Redakcijai prisiusta

St. Šimkus, 33 rinktinės lietuvių liaudies dainos. Išleido kun. P. M. Juras 1950 m., spauda "Darbininko". I balsui solo su plano pritarimu, 10 dainų; II dviem ar trim lygiem balsams su plano pritarimu 6 dainos ir III mažam chorui 17 dainų.

Jurgis Kastytis Gliuda, Ave Amerika, iliustravo Vl. Vijeikis, išleido autorius bičiuliai 1950 m., 32 psl., eilėraščiai.

Aidai, 1950 m. kovo mėn. Nr. 3 (29). Turinys: A. Maceina, Krikščionybės ateitis; J. Baitrūšaičio ir B. Brazdžionio eilė.; Zenonas Ivinskis, Vatikano archyvas — aruodas lietuvių kultūros istorijai; T. J. Beleckas, S. J., Prie kryžiaus; J. Grinius, Mano reikšmė tautai; Vl. Slatto eilė.; N. Mazalaitė - Kruminienė, Karoliai; R. Pakštas, Keletas samprotavimų apie Lietuvos ribas; V. Butėno eilė.; Dr. J. Navickas, Moralinės jėgos; J. Kmitas, Ir čia esama tragedijos. Be to, plati literatūros, mokslo ir politinio gyvenimo apžvalga. 6 iliustracijos.

Esu bevardis...

Aš gimiau iš aštrių ir silpnos valios. Mano tėvas, išsivadėjęs manęs dar prieš mano atėjimą į šį pasaulį, į kurį atkeliavau iš pat nematomos galybės pavarkymu, kaip ir visi kiti mažytiai atkeliavau. Tik atkeliavę, ne visi vienodai, šame milžiniškame pasaulyje sutinkami...

Vienų laukia ir juos pasitinka su didžiausiu džiaugsmu, jų tėvai ir visi giminės — kitų atėjimą apgailestauja visi, dažnai neišskiriant ir motinos...

Mano tėvas paspruko iš laukiančiųjų tarpo, kai tik sužinojo apie mano atvykimą. Mano motina maldavo pasigalėjimo jai ir man. Ji verkė dienomis ir naktimis, negalėdama suprasti kaip ji vieną vieną tarp svetimųjų, manęs laukia ir susilaukusi manimi rūpinasi? Labiau ją kankino mintis, kad aš, jos į šį pasaulį atkviestas kūdikis, liksiu bevardis... Nes čia tik tėvo pavardė įtraukiama garbingųjų sąrašam... O ma-

no tėvas nenorėi man jos suteikti.

Ilgaičiai motina susigyveno su padėtimi ir nusprendė atiduoti Visagaliu valiai. Ji ruošėsi mane pasitikti, kantriai pakeldama kiekvieną nemalonų ar pašėplantį žvilgsnį ar kaltinimo žodį.

Atėjo laikas, kada aš turėjau išvyti šį pasaulį ir žengiau į jį su šauksmu, kaip koks didvyris! Tik, kai po savaitės, mane atskyrė nuo mano mielaišios, vienintelės šame pasaulyje prietelės, mano motinos, kai vietoj jos šiltos krūtinės, prie kurios per savaitę man taip buvo malonu prisiglausti, kada slaugė mane prie motinos atnešdavo — man buvo paklūta pieno bonkutė, aš pasijutau skriaudžiamas, vienišas ir benustojas drąsos.

Mame perkėlė iš ligoninės "Lopšelinį" ir aš tapau jo įnamiu dviems metams, o vėliau mame perkels suaugusių vaikų prieglaudon.

Mano motina atsisakymą su manim labai pergyveno, bet kitos išeities nebuvo nes įstatymai, diktuoja, kad, nesant užtikrinto auginimo ir auklėjimo, motina neturi teisės mame pas save laikyti; tam reikalinga ir tėvo globa. O kur gi mano tėvas? Kodėl jis taip išsigančo tėvo vardo ir pareigos? Kur dingo jo karšti pažadai, kuriuos jis teikė mano motinai, kuomet ši buvo jam gera ir tikėjo jo žodžiams?

Institucija, kurioje aš dabar randuos su šimtais kitų panašaus likimo kūdikių, yra gerai užlaikoma. Seseles, kurios aukoja savo gyvenimą mūsų prietelės, auginimui ir auklėjimui, yra labai mums geros; bet joms skirta po 8 ir 9 kūdikius kiekvienai ir kad ir kažin kaip jos norėtų mus ilgiau savo maloniose rankose palaikyti — joms neužtenka laiko. Štai kad ir mūsų kambario auklėtoja Sesuo Julia, ji tokia maloni... Ji kiekvieną rytą mus pasveikina, apibėgdama kiekvieno lovelę.

Ji mus nupraususi, švariai aprenususi, pabučiuoja ir paguldo, žodelį kitą mums tardama, ar maloniai nusišypsodama. Mes visi ją labai mylim ir taip laukiame, kad ji prisitartintų prie mūsų lovelės, nors ir trumpam, kiek ji ištiesi... O jeigu mano tėvas susitartų su motina visam gyvenimui, aš neturėčiau ilgėtis šypsenos, malonaus žodelio ar ilgai būti palaikytas ir myluotas jos rankose, nes ji turėtų tik mane vieną! Tik man

vienam visą dieną paaukotų ir naktį man miegant budėtų ir tėveliui vis apie mane pasakotų... Aš džiaugsmingai pasitikičiau savo tėvelį iš darbo sugrįžusį ir kai jis siektų mane paimti į savo glėbį, aš už ausies jį patraukčiau, už plaukų papeščiau ir besijuokdamas, parodyčiau savo pirmuosius dantelius, minklinčiau savo kojų, žadėdamas greit pradėti pats vaikščioti ir kalbėti. O pirmieji mano žodžiai būtų: "Mama! Tėti". Ir kiek mums visiems džiaugsmo būtų!

Kai paugčiau didesnis, prie lango stovėdamas laukčiau tėvelio, pamatęs jį grįžtant, bėgiau pasitikti. Surasčiau jam šliurtes ir numeščiau jo batus padėti vieton. Papasakočiau ką mamytė veikė, ką gardsaus ji vakarienei išvirė. Kai tėvelis sveikintų mamytę, aš juos abu apkabinau ir taip labai, labai mylėčiau...

Mame net gali atiduoti kam įsūnijimui, kaip daugelį vaikų, kurių atiduoda, kurie netenka tėvų ar tėvai jų išsižada. Gali pasitaikyti ir labai geri žmonės, kurie mame mylės ir išmokins vadinti juos tėveliu ir mamyte; bet aš taip norėčiau būti su neliu savo mamytės ir tėvelio... Užaugęs, aš pasistengčiau būti jiems dėkingas ir neužmiršti jų senatvėje, bet suteikti džiaugsmo ir pasigėrėjimo.

Neleiskit man pasilikti Bevardžiui.

Maria F. Yokubienė.

Žalioji rūta mūsų gėlė

Eisim, sesės, į darželį,
uždainuosime dainelę;
žalių rūtų pasiskinsim,
sau širdelę nuraminsim.

Liaudies daina.

Nedaugelis suspėjo pasiimti gimos žemės grumstelių, Tėvynės relikviją, šventenybę tremtyje. Dar mažiau lietuvių rankinukam įsirišo vaiduolių šventą gėlę, žalią rūtą. Tuomet ji buvo dar žalia, o rudėnėlį žiaurus šiaurės sūnūs šalį tremė, todėl nė sėklų nebebuvo. Gyvenantieji parudusiose dykumose be žalumynų, mies-

tuose be darželių visa lietuviška siela ilgisi ko nors žalio, kvepiančio, kas paliktąjį tėviškę ir dienas joje primintų. Kaip dabar gaivintų bent viena gėlė iš tėvynės. O yra sesučių auginančių šventąją gėlę. — rūtą. Belgijoje seselės benediktinės lietuviškai sutvarkytame darželyje ir vazonėliuose apšėdai priauginusios rūtelį pradžiugina ne vieną tremtinį. Sesutės atjaucia lietuvaite be savo apdėnuotos gėlės svečiose šalyse ir norinčioms mielai peršusių rūtų sėklų.

Sudomintieji rašykite šiuo adresu: Kun. J. Dėdinas, 19 rue des Récollets, Louvain, Belgien.

Adomėno komedijos "Svetimos Plunksnos"

pastatytos Torontė kovo 11 d. aktorai ir režisierius. Iš kairės į dešinę: dail. Tamonis — J. Širka, burm. sesuo Agota — Z. Širkienė, režis. J. Jagėla, burm. duktė Paulė — E. Žalkauskaitė, advok. Čiurka — P. Jurenas, Pr. Čiurka — J. Maniūška, burm. tarnaitė — Teklė — J. Žal-

Foto A. Slabaševičiaus.

Daivutę kasdien sutikdavom paskaitose. Febas buvo plepus, šnekėdavo be paliovos, nors ir niekus, kol aš susigriebdavau kokį žodį, jį jau jam šypsodavosi. Lūpos prasiskleisdavo tamsiai rausvu kaspinu ir aš jam tos šypsenos pradėjau pavydėti. Kai lydėdavom vakarais į sutemusiom gatvėm namo, aš jausdavusi esąs atliekamas žmogus ir neišdardavau nė žodžio, kai, tuo tarpu, Febas filosofuodavo, kaip geras advokatas. Paskui, kai susėdėdavom su Febu bare už stalelio, jis, prisikišęs man prie ausies, klausdavo:

— Kaip tau atrodo, ar ji manęs paiso?

Bicauresnio klausimo ir Saliamonas man neišgalvotų. Ir aš kreipdavau kalbą į šalį:

— Na, geriam, brolau, ir eime — aš dar turiu darbą. Galų gale man tai visai neįdomu.

— Bet pasakyk, kai tu objektyvus žmogus, kaip tau atrodo?

— Žinoma, ji kiekvieną tavo žodį ryte ryja, — išdroždavau nebeapsikentęs. Tada jis atsilosdavo patenkintas ir plodavo man petį:

— Tu tikrai geras draugas. Aš tau galiu savo dvarą patikėti.

Aš, tų pokalbių nepakęsdamas, pradėjau vakarais iš paskaitų tykiati nepastebimas iškiūtinti ir vienas pareidavau namo. Febas manęs nė nepasigėsdavo. Tik vėlai sugrįžęs, lyg iš mandagumo, prikišdavo:

— Kam tu taip greit išėjai — mes su Daivute dar laukėm.

Vieną kartą vingiuotame koridoriuje sutikau Daivutę vieną. Ji sustojo tiesiai prieš mane, padavė ranką ir paklausė, žiūrėdama tiesiai į akis:

— Kodėl tu manęs vengi? Ar pyksti? — ir akių nenuleido.

Aš tokio klausimo niekadoms nelaukiau ir, išvertęs akis, spoksodavau į jos, šypseną nušviestą, veidą. Jaučiau, kad aš baisiai kvailiai atrodau. Bet kaip iš tos situacijos išbristi? Dingtelėjo mintis, jog tai lemiamas jos klausimas, kurį žmogus gyvenime išgirsta tik vieną kartą. Kas bus, jei ji ims ir paliks mane išsižiojusį šame ilgame koridoriuje.

— Aš žinau. Tu kažin ką galvoji. Bet žinok, man Febas visai nepatinka. Aš myliu tik tave vieną, — ir tik dabar ji akis nuleido ir, rodos, kažko laukė. Aš būtinai turėjau sakyti nors vieną protingą ir malonų žodį. Ir, nesąmoningai suradęs žanduo- se šypseną, ištariau:

— Nu? Argi gali būti?

Nustebusi ji permetė akimis mane nuo galvos iki kojų. Nežinau, ką ji pagalvojo, bet, tikriausiai, tokio didelio kvailio dar nebuvo mačiusi.

— Taip. Lik sveikas — bėgu į paskaitas.

Ir vėl likau ilgame koridoriuje vienas.

Kasdien keikiau save už tą proziopsetą akimirksnį, bet antrą kartą jis nebesikartoj. Supratau, kad žmogaus laimę galima sukurti tik vienu, tinkamu momentu ištartu žodžiu. Daugiau aš nebesugavau progos jai vienai ką nors pasakyti. Febas Daivutę kas vakarą palydėdavo, o aš tik tykiati išdūlindavau iš rūmų. Per Kalėdų atostogas nusiunčiau Daivutei sentimentalų laišką, bet ji parašė tik tai, kad linki man linksmų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų.

2. Juodas jautis

Pamažu pradėjau apsiprasti su mintimi: galbūt, Daivutės mintys pasikeitė ir ji iš viso ne man skirta. Daug rečiau su Febu sėdėdavom bare ir jis nieko nebeklausdavo, prisikišęs prie mano ausies, apie ją. Rodos, baigė užgesti palietus širdies virpėjimas.

Pavasarij Vilniaus gatvėse vėl sužaliavo liepos, o Paneriųs kiekvieną vakarą prapliūdavo lakštingalų versmės. Prie Tauro bendrabučio nulūžusi liepa ėmė leisti puikias atžalas. Rodos, ir tą negyvą kelmą palietė gyvybės ilgesys.

Vis dažniau tokiams vakarais suskambėdavo mano ausyse tie, kadaise ištarti, lemtingi Daivutės žodžiai. Bet aš turėjau sutikti su mintimi, kad ji priklauso mano draugui Febui.

Pamaldos Šv. Jono bažnyčioje baigėsi. Mudu su Febu išvirkom pro siauras duris tiesiog į gatvę. Pro bažnyčios bokštus spindėjo neregėta birželio giedra, o tarp kolonų mūsų laukė Daivutė. Gėlėta sunkelė ir ant pečių nudrįbusios storos kasos ją skyrė iš visos minios. Aš dar nebuvau matęs jos tokios žavios ir pavadinu Pavasario Deivę. Ji pagrasino man pirštu, kam pravardžiuoju, įsikabino į Febo ir į mano rankas ir nuplaukė su minia, kuri šiandien buvo ypatingai nerami ir ošė, kaip jūra. Nusiyrus mums iki katedros kolonų, staiga sukaukė sirenos. Minia akimirksniu stabtelėjo, lyg sustirusi, ir vėl pasileido į visas šalis. Aš ir Daivutė įlindom į kažkokią kavinę. Febo nebuvo. Galbūt, jis dingo minioje. Aš užsakiu dvi taures vyno. Atsimenu, kaip šiandien, Daivutė jau nešė vyno taurę prie lūpų, staiga, lyg perkūnas perskrodė žemę ir namus. Pro duris ir langus papūtė vėjas. Kai trenksmas nurimo, pajutau Daivutę prisiglaudusią prie mano krūtinės; viena kasa buvo apsišvyniojusi man ant kaklo, o po kojom riegsojo sudužusių mūsų vyno taurių skeveldros. Tai buvo karo pradžia.

(Bus daugiau)

Mirė lituanistai

Vokietijoje mirė du įžymūs lietuvių kalbos tyrinėtojai profesorai — Eduard Hermann ir Franz Specht.

Hermann jau prieš arti 40 m. paskelbė kelis tyrinėjimus, o pastaruoju metu, padedamas lietuvių lituanistų ruošė "Lietuvių kalbos ir kultūros įvadą", turėjusį susidėti iš 3 dalių — liet. tekstų, gramatikos ir žodyno.

Specht 1920-22 m. moksliškai apdorojęs išleido A. Baranauko liet. tarnių medžiagą, o vėliau paskelbė eilę studijų įvairiuose žurnaluose.

Nauji kunigai

Lietuvių Šv. Kazimiero kolegijos Romoje auklėtiniai Jucevičius, Riabūnas ir Smilgevičius įšventinti kunigais ir kovo 5 dieną tos pat kolegijos koplyčioje atlikę pirmąsias Šv. Mišias.

Išėjo "Sporto Dienos"

Kaip jau spaudoje buvo rašyta, D. Britanijos Sporto Sąjunga išleido pirmąjį tremtyje sporto laikraštį "Sporto Dienos", kuris šiomis dienomis pasiekė Ameriką. Prenumeratos kaina pusė metų tik 1 doleris.

Visais prenumeratos ir informacijos reikalais kreiptis į "S. Dienų" įkūrėtinį Kanadoje — K. Baroną, 31 Spadina Ave., Hamilton, Ont., telef. 5-9518.

Winnipeg, Man.

— Kovo 12 d. Winnipegie lietuvių tėvų susirinkime išrinktas tėvų komitetas rūpintis lietuviška mokykla. Mokyklai gautos patalpos Tėvų Jėzuitų St. Paulo koledže. Visos organizacijos pasižadėjo mokyklą remti.

— Iš seniau Wpg. gyvenanti p. Mankuvienė jau kuris laikas serga. Ją slaugo jos duklė.

— Gedgaudai susilaukė dukrelės. Dr. Eug. Gedgaudas jau kuris laikas dirba Manitobos vėžio ligai tirti institute.

— Daubaras ilgą laiką dirbęs Whyte cemento fabrike pirkto gražų namą Winnipegie ir kurį žada persikelti gyventi. P. Daubarienė dabar serga ir gulė Concordia ligoninėje.

— Elena Negražytė atvykusi iš Emersono Winnipegie gavo darbo ir mano pastoviai apsigyventi. Jos tėveliai ir brolis dar liko Emersono, kur dirba prie tilto statybos. Kitais metais ir jie žada persikelti į Winnipegą, nes Emersono nėra lietuvių ir baisiai nuobodu gyventi.

— Winnipegie įvykusi ūkininkų atstovų konferencija pataria ūkininkams 1950 m. žymiai didinti linų pasėlių plotą.

— Kanados liet. sūnų ir dukterų pašalpinė d-ja pradėjo verbuoti daugiau narių. Kadangi toji draugija yra vadovaujama grynų "draugų" centro valdybos, tai tremtiniams nepatartina į ją stoti. Geriau būtų suorganizuoti visai Kanada lietuvių pašalpinę draugiją arba

remti Katalikių Moterų S-gos sk. Liet. Bendr. skyr. ir Bažnytinis komitetas.

— Krikščionai sulaukė šeimos džiaugsmo — antro sūnelio.

— Kovo 12 d. Winnipegie lietuvių klube įvyko Kanados lietuvių sūnų ir dukterų pašalpinės draugijos Wpg. skyriaus susirinkimas. Susirinkime buvo išrinkta komisija iš Matulionio (KLT sk. pirm.), Matulevičiaus ir Al. Urbono patraukti į teisimą Vc. Janušą už jo straipsnį "Naujuose", kuriame jis sūnų ir dukterų draugiją išvadino komunistine. Kaip žinoma tos d-jos centras yra Toronte ir jos centro valdybą sudaro žinomi "draugai" Puras, Puriene, Yla, Gutauskas, Gutauskienė ir kt. Tuos pačius kandidatus palaikė praėjusių metų rinkimuose ir Winnipegie pašalpinės d-jos skyrius. Daug kam Wpg. yra dar neaišku, kodėl tremtiniai palaiko tokios organizacijos veiklą?

— Savo laiku "TŽ" buvo rašyta apie šiais metais įvykstančius Wpg. įvairių tautybių tremtinių festivalius. Tuo tarpu iki šiol tiems festivaliams lietuvių organizacijos nepradėjo pasiruošimo.

— Winnipegie lietuvių mokyklos tėvų komitetas išrinkti: pirm. Malinauskas Jonas, kas. Krikščionas Vytas, nariais Zavadskienė, Novogrodskis ir Ramanauskas. Mokytojai pakviesti Tėvas Placidus F.M., Bujokienė Br. ir Ramanauskas. Pamokos mokyklinio amžiaus vaikams bus kiekvieną šeštadienį nuo 1 val. iki 5 val. pp. St. Paulo kolegijos salėje. Naujos mokyklos veiklą nutarė

remti Katalikių Moterų S-gos sk. Liet. Bendr. skyr. ir Bažnytinis komitetas.

— Krikščionai sulaukė šeimos džiaugsmo — antro sūnelio.

— Katalikių Moterų S-gos sk. pirm. p. Smaitienė dažnai apsilanko sergančius ligonius ligoninėse ar namuose.

— Neseniai atvyko Strikaitis brolis su šeima iš viso 7 asmenų. Linkime jam Winnipegie sėkmingai įsikurti.

— Kovo 30, 31 ir balandžio 1 d. Winnipegie lietuviai turės rekollekcijas St. Paulo kolegijos koplyčioje.

— Scenos veiklą pastatymas duoda nuostolius ("Aušros Sūnūs" davė per 30 dol.), tai juos statyti galima tik labai iškilmingoms progoms ir paremkant tikrai vertingus, gilią minties veikalus. Už tai Bnės vadovybė ir parengimų komitistų nustebo vieno asmens užsimojimas pastatyti komediją "Buhalterijos Klaida".

— Šiais metais B-nės nariai gausiai prenumeruoja savąją spaudą. Veik kiekvieną šeima turi užsiprenumeravusi "TŽ". Taip pat prenumeruoja ir "N. Lietuvą". Tam daug padeda energingas spaudos platintojas p. Šimanskis. D-vis.

Ottawa, Ont.

Lietuviškoji B-nė Ottawoje, viena iš nedidelio, išlaikė savo veiklą labiausiai pamatę PLB-nės organizuojamą dabar padalinį.

Tuo reikalu pagal LOK patvarkymą šv. Brigitos salėje šių metų kovo mėn. 12 d. įvyko susirinkimas. To proga atsistatydino senoji valdyba ir revizijos komisija. Susirinkime vienbalsiai nutarta įsijungti į organizuojamą PLB-nę ir sudaryti Ottawoje jos padalinį. Įgyvendinti tam išrinktas 3 asmenų komitetas, kuris pasiūkirstė pareigomis šitip: arch. Trečiokas — pirm., p. Poškus — sekr. ir p. Šimanskis — išd. Susirinkimo sklandžiai pravedė p. Trečiokas.

— Šiais metais B-nės nariai gausiai prenumeruoja savąją spaudą. Veik kiekvieną šeima turi užsiprenumeravusi "TŽ". Taip pat prenumeruoja ir "N. Lietuvą". Tam daug padeda energingas spaudos platintojas p. Šimanskis. D-vis.

Timmins, Ont.

Aukos Vasario 16 d. ženkle

KLB Timmins Apyl. Laik. Org. K-tas Vasario 16 d. minėjimo metu ir vėliau su aukų lapais per butus surinko \$82.25.

Tautos Fondui surinkta 32 dol. 90 c., lietuviams ligoniams sanatorijose Vokietijoje — \$49.35.

Aukojo: po \$5 — J. V. Paramsevičius, V. Petkus; po \$3 — A. Patašius, J. Simonavičius, B. Sriubis, Ign. Urbonas; po \$2.50 — Alb. Artiškis, Al. Vaičiūnas; po \$2 — Pov. Dambauskas, T. Labanuskas, P.

Lapins, K. Lukošius, St. Matutis, T. Mažekienė, Palūnas, J. Smulkevičius, P. Ročys, V. Zukas; po \$1.50 — J. A. Aušrotai, P. Dzendoletas, J. Mikolaitis, Miliauskas P.; po \$1 — V. Abromavičius, M. Agurkis, Jurgis Aleknavičius, Irena Aleknavičienė, Ališauskas, St. Bajorinas, P. Balasevičius, A. Barys, P. Berneckas, P. Dirmeitis, M. Jonušaitis, O. Kukienė, A. Lileikis, J. Laugaly, A. Malinauskas, V. Mikolaitis, I. Naras, J. Nesukaitis, B. Mistauskas, R. Puidas, L. Sargalienė, J. Slanina, V. Stasevičius, J. Staradomskis, K. Svirplys, P. Volunge; po 75 ct. — V. Gumauskas, po 50 ct. — V. Nameckas, L. Stasiūnas, V. Vyčertas.

Visiems paremsiems Tautos Fondą ir mūsų tautiečius ligonius Vokietijoje nuoširdžiai dėkojame.

KLB — TALOK

SPORTO ŽINIOS

Užbaigtos stalo teniso pirmenybės Toronte

Baltojo kamuoliuko varžybos Toronte mieste buvo pravedamos dviem ratais. Pirmame rate su didele tašų persvara laimėjo lietuvių sporto klubo "Vytis" atstovai. Žaistos 8 rungtynės ir visi susitikimai laimėti. Bendras lietuvių laimėtų setų skaičius siekia 122, pralaimėta 46 setai.

Antras ratas, kuriame žaistais tik 4 rungtynės parodė lietuvių "atsilikimą". Su nerūpestingą nuotaiką pralaimėta 3 ir laimėta tik 1 susitikimas. Pagal setų santykį lietuviai užėmė pirmą vietą. Nugalėtojų klausimas pagal kanadiečių taisykles buvo sprendžiamas iš abiejų ratų nugalėtojų susitikimo, į kurį pakliuvo "Vyties" ir anglų "Ryerson Press" tenistai. Abu susitikimus sunkiai laimėjo kanadiečiai 11:10 ir 12:9 pusemė. Tuo būdu "Vytis" užėmė antrą vietą.

Geriausiai individualiai pasirodžiusiu sportininku tapo "Vyties" narys R. Paškauskas, po kurio seka torontietis Beedle — Ryerson Press.

Iš keturių pirmenybėse geriausiai pasirodžiusių komandų pravedamas Danford Radio Trophy turnyras. Pirmuose žaidimuose "Vytis" nugalėjo St. Francis Xavier komandą 17:4 ir Ryerson Press — Broadway YMCA 11:10.

Linkėtina mūsų šauniems ping-pongistams neatleisti savo sugebėjimo ir ryžtingumo.

Sportas Sovietų Sąjungoje (Tęs. iš "TŽ" Nr. 11)

Futbolas: geriausias futbol komandas Sov. Sąjungoje turi CDKA — Raud. Armijos centrinis klubas. Po jo seka Maskvos vienetas Dynamo, Spartakas, Sovietų sparnai ir Torpedo. Jei palyginti 1947 m. įvykusias Maskvos Dynamo gastroles Švedijoje ir Anglijoje, kur jis be kitų priešininkų turėjo pa-

garsėjusį Arsenalą, reikia pažinti, kad per 20 metų nuo pirmojo tarpvalstybinio susitikimo su Vokietija, Sov. Sąjunga padarė šioje sporto šakoje didelę pažangą.

Po minėtų gastrolių pasaulio spaudoje pasklido gandai, kad sovietų futbolininkai prieš rungtynes vartoja specialius energijos sukelimui mediciniškus preparatus, kurie ilgesnį laiką priimančios, neigiamai veikia žmogaus organizmą. Šie preparatai nedaug ką padėjo Anglijoje: vienos rungtynės laimėtos vieno įvarčio skirtumu, kitos su Arsenalu sužaistos lygiosiomis.

Sovietų pretenzijos dėl "vyraujančio" rusų futbolo pasaulinėje sporto arenoje, pereitais metais buvo nuvankiuotos vengrų vienuoliškės, kuri sužaidė eilę rungtynių Sov. Sąjungoje ir skandalingai beveik visas jas... laimėjo.

Lengv. atletika: paduodame kai kurių disciplinų rezultatus, pasiekitus paskutinių 10-15 metų laikotarpyje: 100 m Pušnyj — Maskva 10,6; Potamin — Sibiras 10,7; Podgojecki — Ukraina 10,8. Kai kurios sovietų moters perbėga šią distanciją per 12,0 iki 12,2 sek. Šuolis į tolį: Pušnyj 7,24 m, Parfenovič — Rostovas 6,95. Moterų rekordas — 5,75. Šuolis į aukštį: Koliničenko 1,93, moterų r. — 1,63. Šuolis su kartimi: Ozolin (tur būt Latvija?) 4,20 m. Diskas: Sergejev 42 m, Sechtel 41,5 m. Mot. rek. — Nina Dumbadze — Gruzija 49,10 m. Ieties metimas: Režetnikov 69 m, mot. rek. — 48,24 m. 1500 m bėgimas: Znamenski 3:56,0. 10.000 m bėgimas: Znamenski 34:52,2. Rutulio stūmimas: Sechtel 16,03 m, mot. rek. — 13,45 m. Rutulio stūmimo dabar vyrauja Europos meistras estas Lipp, kuris siekia 17 m ribą.

Tarptautinėse varžybose, įvykusiose 1947 m. Norvegijos sostinėje Oslo, rusų moters išsikovojo pirmą vietą, pasiekda-

mos pasaulinių rezultatų. Su sovietų vyrais išėjo žymiai kukliau: jie turėjo pasitenkinti vidurinėmis vietomis. Sovietų lengvathletai be šitos retos progos Oslo mieste privengia rungtyniavimo su užsieniu.

Pašliūžių sportas: nežiūrint didelių Rusijos sniego plotų ir ilgos rusiškos žiemos, pašliūžių sportas yra visai neišsivystęs. Geriausi sovietų pašliūžininkai, kurie pagal Europos klasę priklauso antrašėlių grupei, yra Alferjev ir Ivanov. Gabesnių pašliūžininkų dalis žuvo suomių žiemos kare. Rusai tada buvo labai nustebinami suomių pašliūžininkų lengvumu ir greitumu. Moters yra toliau pažengusios, ypatingai ilguose nuotoliuose. Kalnų ir šuolių sportu beveik visi neužsiima.

Ledo sportas: per eilę metų Ipolitov, Melnikov ir Kudrin buvo žinomaisi 5000 ir 10.000 m nuotoliuose čiuožėjai. Prieš paskutinį karą iškilo naujos jėgos, kaip Ipolitov (sūnus), Radinov ir Anikanov. Sovietų moters, palyginus su skandinavų sportininkėmis, yra stiprios ir ilgose distancijose pasiekia pasaulinių rekordų, kur taip pat ir vyrai ryškiau pasireiškia. Tačiau trumpuose nuotoliuose jie smarkiai atsilieka, nes technika yra silpnoka. Nežiūrint, kad treneriais buvo angažuojami norvegų pasaulio meistreriai, rusai nepajėgia čiuožti greitai.

Šv. Metų sportas

Centrinis Šventųjų Metų komitetas aprobo ir nustatė laiką tarptautinėms sporto rungtynėms Romoje: liepos 25 — rugsėjo 2. Komitetas tuo būdu pripažino ir įvertino sporto reikšmę dvasiniam jaunumenes formavimuisi. Įvairių sporto šakų rungtynėse numatoma dalyvauti apie 1000 įvairių kraštų sportininkų. Pasibaigus rungtynėms rugsėjo 3 bus audiencia pas Šv. Tėvą.

Stalinai "susijaudinęs" seka "balsavimo" rezultatų praneši mus. — O gal nelaimėjau?

— PARYŽIUS. — Balandžio 12 d. Paryžiuje įvyks "trijų didžiųjų" užsienų ministerių konferencija, kurioje bus tariamasi dėl galimybių susitarti su SSSR. Konferencija įvyks Atlanto valstybių konferencijos proga.

— JERUZALĖ. — Tėvai pranciškonai, šventosios žemės saugotojai, nuo pereinamųjų metų mėnesio atkasa Bėtanijoje seną bizantinio stiliaus bažnyčią. Žinoma sprendžia ją esant iš IV amž. ir tai toje vietoje pastatyti, kur ankščiau buvo Marijos ir Mortos namai.

— BERLYNAS. — Vokiečių šaltiniai skelbia, kad jau 4 mė-

nesiai grupė vokiečių inžinierių kartu su rusais darbuojasi prie vandenilio bombos gamybos kažkur Sibire, greičiausia jo pasieny Tanna Tuva. Kaip žinoma vokiečiai jau karo metu šia kryptimi jau toli buvo pažengę, o rusai jų pasiekimus nori išnaudoti, kad pralenktų amerikiečius šioje srityje.

— TEHERANAS. — Iš Turkmenijos ateina žinių, kad ten padėtis įtempta ir reiškiasi pasipriešinimo ir sabotazo veiksmams. Tą mini ir SSSR spauda. Greičiausia bus griežtų represijų.

— VARŠAVA. — Lenkų vy-

riausybė reikalauja, kad būtų grąžinti Kanadoje esą Lenkijos turtai, atgabenti čia karo metu. Quebec premjeras Duplessis, kurio vyriausybės žiniomis, yra pareiškęs, kad komunistinei Lenkijos vyriausybei jų neišduos. Lenkai būtų perdudę Tarptautiniam teismui.

— DANCIGAS. — Uostas ir miestas, kuris dabar turi 120 tūkstančių gyventojų, normalaus gyvenimo dar nesulaukia ir lenkai čia dar nėra pilni teismininkai, nes rusai uostą tebe naudoja savo karo laivyno reikalams jo aprūpinimui kuru ir maistu.

Vokiečių Prancūzų unija

Vakarų Vokietijos kancleris Adenauer pasiūlė Prancūzijai sudaryti abiejų valstybių uniją. Esą, tada išnyktų tarp abiejų tautų nesupratimai dėl Saar, Reino krašto ir kt. Kad toji unija įgyvendintų abiejų valstybių bloku, Adenauer siūlo, kad prie jos vėliau prisidėtų Anglija, Holandija, Belgija ir Luksemburgas. Pasiūlymas šaltai priimtas ir Paryžiuje ir Londone. Schumanas ir Bevinas atsakymą išdėdys kartu.

Gubičevs išvyko į Rusiją

Ištremiti nuteistas Gubičevs iš pradžių buvo besiruošius likti JAV ir dėl sprendimo apeliuoti, bet, matyti, Maskvai kitaip nusprendus, išvyko lenkų laivą "St. Batory". Iki teismo jis buvo paleistas už piniginių laidų, kurio sovietai antrai bylai jam nebeįteigė. Likdamas čia, jis būtų turėjęs sėdėti kalėjime, nors ir apeliavęs. Jo bičiulis Koplaitis sprendimą skundžia aukščiausiame teisme.

Kaltinama Holandų valdžia

Po karo Holandijoje buvo sukurta komisija, turėjusi ištirti vyriausybės 1940-1945 m. laikų seną. Dabar paskelbtame pranešime priklauso, kad apie vokiečių invaziją į Holandiją jos karo atašė Berlyne sužinojo ir pranešė prieš 5 dienas, bet vyriausybė apie tai net nepr-

nešė sąjungininkams. Esą, tai būtų buvę priešinga neutralumui. Dabar priekaištaujama, kad vyriausybė kitaip elgiantis, invazijos gal būtų buvę net išvengta. Atrodo, kad vyriausybė bevelio matyti kraštą okupuotą negu paverstą kovų lauku.

SSSR ruošiasi

SSSR yra įkurta 14 tarptautinių mokyklų, kuriose dėstoma politiniai, ūkiniai, kultūriniai, moksliniai ir kariniai santykiai atskirų tautų. Ten ruošiami agentai ir administratoriai tų kraštų jų sovietinimo atvejui. Esą, ypatingai daug dėmesio kreipiama į administracijos reikalus. Kursai tęsiasi 2 m. Iš to koki kas daro išvadą, kad per 2 m. SSSR nemano dar nieko pradėti. Pirmojoje mokyklos laidoje busių 800 "specialistų".

Leipcigo mūgė

Pagaršėjusi Leipcigo mūgė suorganizuota ir šįmet. Joje dalyvauja net 750 firmų iš Vokietijos. Labai platūs yra SS SR skyriai, ypač "Inturist" organizacijos. Visų dėmesį traukia SSSR nauji 1950 m. modelio automobiliai, kurie išstikyti yra 1946 m. JAV modelio kopyja. Jie neparduodami ir niekas nepasako klausantiems jų kainos.

Mūgės lankytojai gauna "valiutos kuponų" už kuriuos te-

gali ką nors pirkti. Svetimšaliai skundžiasi, kad tiems kuponams išgauti — nusipirkti — reikia laipti daug sugaišti be stovint eilėse.

Mūgės proga Rytų Vokietijos prekybos ministeris priėmė žurnalistus, kuriems papasakojo apie jau sutartą prekybos sutartį su SSSR, kurios pasirašyti jis netrukus vyks į Maskvą. Pasaulis nustebsis, kiek daug SSSR duosianti Vokietijai prekių — maisto ir žaliavų.

Čekoslovakija

Čekoslovakijos rusifikacija vyksta pilnu tempu. Ne tik komunistai, bet visi piliečiai privalo mokytis rusų kalbos. Visosios užsienio pažiūros yra laikomos nusikaltimu ir likviduojamos. Kompartija, kuri 1948 m. turėjo virš 2 mil. narių, dabar turi nepilnus 1.750.000 — kiti pašalinėti, suimti kaip ne "stalinistai", "vakariečiai" ir "liaudies prieštai". Išvalyta dešimtys vadovaujančių komunistų — t. vad. londoniškių (t. y. tie, kurie okupacijos metu buvo ne Maskvoje, bet Londone). Ir tarpe visiems žinomi: dr. Oskar Kosta, buv. užs. reik. ministerijos užsienio spaudos šefas, dr. Evzen Klinger, spaudos šefas užs. reikalų ministerijoje, Evzen Lebel užsienio prekybos ministerio pavaduotojas ir V. Nowi komunistų oficiozo Rude Pravo" vyr. redaktorius.

Nušalintas ir užs. reik. ministeris Klementis, laukiama, kad bus likviduotas ir vidaus reikalų ministeris Vaclov Nosika. Vis tai "londoniški". Rusifikacija ir dievinimas Stalino, viduriniojo klasės ir ūkininkų likvidacija sukelia ir patijos narių tarpe didelį nepasitenkinimą. Partijos vadovybė stengiasi tokius likviduoti kaip "vakarių špionažo bendradarbius", tačiau politinė partijos narių moralė labai žemai kritę ir net laukiama skilimo. Kompartijos sekretoriui R. Slanskui ir prez. Gotvaldai vargu pavyks jį su laikyti.

Laikų kontrolė

Maskvos įsakymu nuo sausio 1 d. Čekoslovakijoje įvesta užsienio korespondencijos kontrolė. Jeigu kas nori pasiųsti laišką į užsienį privalo laišką paduoti į pašat paštininkui, kuris užregistruoja kas laišką siunčia ir ar atitinka siuntėjo adresą.

Tikybės dėstymas mokyklose

Berlyne suorganizuotas mokyklinių vaikų tėvų komitetas, kuris reikalauja, kad mokyklose būtų dėstoma tikyba. To reikalauja pakartotinai apie 300 tūkstančių tėvų. Socialistinė miesto savivaldybė to nebeja ir ruošiasi tėvų sąjungą likviduoti. Ji išgavo teismo sprendimą, kad ir mokytojų ir tėvų sąjungos gali veikti tik miesto savivaldybės pripažintos.

Sudbury, Ont.

Daugiau teisingumo

Korespondentas iš Sudbury p. Algimantas š.m. kovo mėn. 2 d. "Nepr. Lietuvos" 9 nr. rašo: "Sudbury organizavosi tikrai pagal KLB — LOK nurodymus". P. Algimantas Siemaška š.m. vasario mėn. 26 d. bendrame KLT ir KLS Sudbury skyrių valdybų posėdyje pasakė, kad yra pasiuntęs laišką "NL" ir kad dėl to laiško turinio kalbės gali užsigausti. Bet jis nebeturįs laiko to laiško atskaiti. Ir tikrai, po kelių dienų tą laišką radau "NL". Ten esu puolaamas dėl Vasario 16 d. minėjimo ir dėl korespondencijos "T. Ž." apie persiorganizavimą į KLB. Algimantas puola kodėl aš nepritariau KLT Sudbury sk. valdybos diktatui — jie ruošia Vasario 16 d. minėjimą, o KLS sk. valdyba privalanti tam pritarti — "pritaravoti".

KLT skyrius š.m. sausio 7 d. nutarė ruošti Vasario 16 d. minėjimą ir pradėjo ruošti meninę programą daliai. Neturėdami pakankamai savų žmonių, jie ėmė verbuoti KLS narius be Sąjungos valdybos atsklausimo bei sutikimo. Po kokių 15 dienų, KLT sk. valdybos pirmininkas p. V. Žižys pakvietė mane telefonu atvykti pasitarti dėl Vasario 16 d. minėjimo. Jo paklausiau, kieno vardu bus ruošiamas minėjimas. Jis atsakė, kad minėjimas ruošiamas KLT vardu, viskas iki smulkmenų numatyta ir prašė rengimo neįtraukti. Taigi, viskas iki smulkmenų numatyta, aš turu tik atvykti ir pritarti. Jeigu kalbama apie vienybę, bet nerandama bendros kalbos Vasario 16 d. paminėti, kaip tai buvo padaryta kitose lietuvių kolonijose, tai ta vienybė reiškiasi tik žodžiais, bet ne darbais. KLS Sudbury skyrius galėjo minėjimą daryti kartu kaip lygi organizacija su lygia, bet ne kaip "turavotoja" KLT skyriui. KLS Sudbury sk. Vasario 16 d. minėjimą galėjo padaryti atskirai, bet skyriaus valdyba savo posėdyje nutarė atskiro minėjimo nedaryti, kad tą dieną nebūtų suskaldyta lietuvių kolonija.

Š.m. sausio 29 d. KLS visuotiniame narių susirinkime pasakiau, kad Vasario 16 d. minėjimą ruošia KLT skyrius. Į pašalinio žmogaus (iš KLT sk.) pasakymą, kad KLS skyrius yra raštu kviečiamas kartu su KLT-bos skyriumi minėjimą ruošti, atsakiau, kad jokio rašto negavau. Laiškelį iš p. A. Siemaškos gavau tik sekančią dieną kuriame jis taip pat prašo tik "pritaravoti" KLT skyriui rengiant minėjimą.

KLT sk. valdyba nekvietė KLS-bos sk. valdybos minėti Vasario 16 d., kaip lygus su lygiu, todėl p. Algimanto visi išvadžiojimai yra pagrindiniai neteisingi. Tas pats p. Algimantas puola "T. Ž." korespondentą J. V., kam jis korespondencijoje iš Sudbury parašė, kad, jeigu KLB — LOK savo darbą dar užtęs koki pusmetį, tai ir sudburyčiai gali persiorganizuoti į KLB ir be jo nurodymų. Tokį norą greit persiorganizuoti į KLB, kaip tik padarė kitos lietuvių kolonijos, nelaukiant KLB — LOK galutinų nutarimų, man pareiškė du KLT Sudbury sk. valdybos nariai, nors aš siūliau palaukti dar savaitę, kitą, jeigu laukime tiek laiko. Taigi, pareiškė, tai nariai tos valdybos, kurios narys yra ir p. Algimantas Siemaška.

P. Algimantas baigia šūkiu — nebeuorime turėti tokių ardytojų. Kas yra ardytojas? Algimantas nepripažino buvusių KLT atstovų suvažiavimų sprendimo dėl organizacijos vardo pakeitimo į KLS ir su kitais atkūrė KLT sk. Sudburyje. Dabar tas pats p. Algimantas pasisako, kad buvusi klaida nepripažinti atstovų sprendimo. Atelyje atstovų sprendimai bus pripažinti. Taip yra užprotokoluota ir abiejų valdybų posėdžio protokole. Tai kas gi yra vienybės ardytojas? Ar tas, kuriam reikia prie klaidos prisipažinti, ar tas, kuris tos klaidos nebuvo padaręs?

Baigdamas noriu pasakyti, kad p. Algimantas yra tas asmuo, kurs pats muša, pats rėkia.

J. Vaičiūnas
KLS Sudbury sk.
Valdybos Pirmininkas.

Šį raštą "T. Ž." redakcija gavo kovo 8 d. su priedu, kad prašoma jį išspausdinti, jei jo neišspausdintų artimiausiam Nr. "NL", kuriai jis buvęs pasiųstas kovo 6 d. Jį spausdiname, nes tokio rašto nematėme "NL" nei kovo 9 d., nei kovo 16 d. NN.

KLB susirinkimas

Kovo mėn. 19 d. įvyko Sudbury ir apylinkės lietuvių persiorganizavimas į KLB. St. Agnes salėje įvyko susirinkimas, kurį atvyko apie 90 tautiečių. Susirinkimą atidarė Sudbury

St. Catharines, Ont.

— Sumažėjus darbams, šiuo metu St. Catharines yra dešimt lietuvių be darbo. Kaikurie, nustoję darbo, išsikėlė į Toronto, jų tarpe ir KLS St. Catharines skyriaus v-bos sekretorius Mečys Abramaitis.

— Sausio mėn. iš Vokietijos atvyko Jonušų šeima — keturi asmenys. Jų 15 m. dukrelė Romutė tuojau pradėjo lankyti gimnaziją. Direktorius jų kitiems mokiniams pristatė kaip pavyzdį, nušviesdamas jos padėtį, kad ji tik atvykusi iš Europos ir neturinti jokio turto ir kad jos tėvai dar net darbo neturi o ją jau leidžia mokytis ir nelaukia šešiolikos metų, kaip darbo kanadiečiai, kada jiems mokyklos lankymas bus neprivalomas ir galės jį apleisti.

— 1949 m. spalio mėn. lietuvių šaukiamieji Albina baigė tarnaitės sutartį pas Dr. Shaver. Albinutė minėtoji šeimoje išsyk buvo traktuojama labai blogai, bet po keleto mėnesių ji savo švara, darbštumu ir sąžiningumu Shaverius nugalėjo, jų nuomonė pasikeitė ir namuose ji pasidarė pilna šeimininkė. Dažnai net klausama būdavo: "Ar gi ir visi lietuviai yra tokie švarūs ir darbštūs?". Baigė

LAOK pirmininkas J. Beržinskas. Jis trumpu žodžiu priminė, kad persiorganizuojama į KLB pagal VLIKo nuostatus ir, kad, persiorganizavus, abi buvusios organizacijos KLT ir KLS likviduojasi. Šiuos jo žodžius susirinkimas priėmė plojimu.

Į dienos prezidiumą išrenkami J. Kriaučiūnas ir A. Kiškis. Pasiūkimus balsavimo teisių, renkami organai. Valdybą išrinkti: J. Kriaučiūnas — pirmininkas; J. Beržinskas — vicepirmininkas; J. Vaičiūnas — sekretorius; B. Jackevičius — t. ir k. V. Skilandžiūnas — kultūros ir švietimo vadovu. Kandidatais lieka J. Strička ir Al. Juozaitis. Kontrolės komisijon išrinkti: V. Žižys, A. Kiškis ir L. Kriaučiūnienė. Kandidatais lieka K. Sargaitis ir p. Lumbienė.

Susirinkimo pabaigoje buvo iškeltas spaudos rėmimo klausimas. Daugumas pasisakė, kad spaudą kiekvienas gali remti asmeniškai, kuri jam patinka. Valdyba į spaudos rėmimą neturėtų kištis, kad nesudarytų kokių nors nesklaidumų. Uždarant susirinkimą, trumpu žodžiu tarė buvusių KLT ir KLS skyrių valdybų pirmininkai. Abu palinkėjo sekmes susikūrusiai Bendrumei.

Delhi, Ont.

LDP Klubo narių susirinkimas
Š.m. balandžio mėn. 2 d. 2 val. po pietų, Lietuvių Draugisko Pagalbos Klubas (Lithuanian Social Welfare Club) Hawtree kaime nuosavos svetainės patalpose, šaukia visuotinę klubo narių susirinkimą.

Darbotvarkėje numatyta svarstyti svarbius klubui reikalingus klausimus ir kai kurių kitų pareigūnų dalinį perrinkimą. Visų narių dalyvavimas būtinas. Prašoma visų atvykti punktualiai.

Valdyba.

gus sutartį darbščioji lietuvių buvo išleista labai nenoromis. Ir dabar Albinutė buvusių savo šeimininkų nepamirštama — jie užsuka pas ją ir ją kviečia į svečius. Kai atvyko nauja grupė tarnaitių, Shaveriai dar būdavo jai pareiškė, imsi tik lietuvių. Kai pasirodė, kad tame transporte lietuvių nėra, jie neėmė jokios. Būtų gražu, jei visi lietuviai sugebėtų taip užsirekomenduoti — būtų geriausia lietuviams reprezentacija.

— Aktorė Vanda Grabauskienė surežisavo veikaluką "Paspalpingoje Zonoje", kuris buvo pastatytas Vasario 16 minėjime. Dėl veikaluko pastatymo daug gražių atsiliepimų sulaukta net iš svetimųjų.

Atelyje rengiasi statyti "Aušros Sūnūs".

— KLS St. Catharines skyriaus valdyba 1949 m. gruodžio mėn. pravedė piniginę rinkliavą likusiems Vokietijos lietuviams ligoniams, už kuriuos buvo pasiųsta 14 metų siuntinėlių. Dabar gautas iš LR Kryžiaus padėkos laiškas pasirašytas Dr. D. Jasaičio, LRK pirmininko.

nei, ypač buvo pabrėžta teisingumo ir organizacinių nuostatų laikymosi principai, kad organizacija galėtų veikti.

Išrinktoji Bendruomenės valdyba vieningai imasi darbo, ypač kultūrinėje srityje. Numatoma suruošti paskaitų, koncertų ir t. t. Kad palaikyti gerą ryšį su nariais, numatoma dažniau susaukti narių susirinkimus. Reikia tikėtis, kad Sudbury apylinkės KLB organizacinis darbas bus sėkmingas.

Būtų gerai, kad visoje Kanadoje tas persiorganizavimas į KLB ilgiau neužstotų. J.V.

Delhi, Ont.

LDP Klubo narių susirinkimas
Š.m. balandžio mėn. 2 d. 2 val. po pietų, Lietuvių Draugisko Pagalbos Klubas (Lithuanian Social Welfare Club) Hawtree kaime nuosavos svetainės patalpose, šaukia visuotinę klubo narių susirinkimą.

Darbotvarkėje numatyta svarstyti svarbius klubui reikalingus klausimus ir kai kurių kitų pareigūnų dalinį perrinkimą. Visų narių dalyvavimas būtinas. Prašoma visų atvykti punktualiai.

Valdyba.

GERIAU SMŪGIS...

Vasario 24 d. Massey — Harris Co. Ltd. fabrike Toronto, įvyko labai originalus įvykis. Prie milžiniško galingumo elektrinio preso dirbo vienas akiniuotas senelis anglas ir lietuvis "dipukas" A. K.

Vienu momentu presas savo paskirties darbo nebedirbo, tačiau dėl užmirimo elektros mygtukas nebuvo paspaustas ir preso veikimas nesustabdytas. Milžiniškas preso stumoklis palengva judėjo savo guolyje į priekį ir atgal. Minėtas anglas darbininkas, užmiręs kad presas neišjungtas, užsimanė kažką pataisyti. Jis įkilo iki peties ranką į tarp stumoklio esančią angą ir sukniėjo kažin kokią strigtį. Stumoklis, savo milžiniška jėga, jau visiškai atėjo prie taisytojo rankos... Kitoje pusėje preso stovėjo lietuvis A. K. ir tą viską matė. Buvo labai trumpas apsisprendimo momentas: jei šauksi, visvien nebūs girdėt, nes didelis mašinų triukšmas, bėgsi į kitą preso pusę senelio atitraukti — bus pervėlu ir jo ranka bus sutraikyta.

Žaibiškai susiorientavęs, A. K. iš kitos pusės preso smogė abiem kumščiais seniui į galvą ir tas nuvirto aukštelininkas, žinoma, ištraukė ir ranką. Griudamas sudaužė akinius, gerkai susitvėkė nugarą ir apsvaigęs dairėsi į šalį, nesusivokdamas už ką buvo nutrenktas. Subėgo ir "bosai", pamatę jog lietuvis primušė senį. Kai buvo jiems viskas išaiškinta ir kai pamatė neišjungtą veikiantį

PADEKA.

Mylimas ir gerasis dėdė, A. Brozinski, ši didelė dovana, kurią jūs mane apdovanojote atvykus Vancouver, netik palengvino mano sunkias dabarties dienas, bet taip pat davė daug gražių vilčių ateičiai, už ką tariu jums nuoširdų lietuvišką aciu.

Duktė Emma Leimontaitė,
Vancouver.

PAIEŠKOJIMAI

Jadvyga Leonavičiūtė, Kanadon atvykusi 1948-49 m., ieškoma iš Vokietijos, Memmingeno. Kreiptis į redakciją.

Rudzinsko Jono ir Rudzinsko Justino su šeima, kilusių iš Vilkaviškio apskr., paskutiniu laiku gyvenusių Kybartuose, ieško Rudzinskienės Antanina ir Renkys Aug. Belgique, 15. Bosch-Ave. Pranešti redakcijai.

— Inž. Jonas Ramonas per Tarptautinį Raudonąjį Kryžių ieško brolio Jono Ramono gyvenusio Toronto, 47 Church Ave. Pranešti redakcijai.

— Katrina Skapienė, gimusi 1910 ar 1913 m. sausio 5 d. Naumiesčio val., prašoma susiršti su Mr. Zeglia Franciszek, c.i. Polish Information Bureau, 1228 Dundas St. W., Toronto, Ont. Kas jos adresą žino, prašoma pranešti jai arba ieškotojai.

Patarnavimas su bealkolio dydžio trokais
JONAS INDRŪNAS
238½ Bathurst St., tel. WA 9742
Užsakymai (orderiai) priimami nuo 5-7 val. po pietų.

LIETUVIŠKA AVALINIS TAISYMO DIRBTUVĖ — PARDUOTUVĖ

Naujausios mados. Priėmamos kainos.
Sav. IGNAS ASTRAUSKAS
1414 Dundas St. West. Toronto
Tel. KE 3881.

IVAIRENYBĖS

presą, visi šypsojosi ir gyrė lietuvių už greitą orientaciją. Šypsodamasis dėkojo ir senis, tardamas:

— Geriau smūgis, negu rankos netekimas. — a.

Radio žvaigždės

Tai ne tas pats, kaip kino žvaigždės. Radio žvaigždžių vardas astronomai pavadinoto limas, ne tik akimis, bet ir jokiais teleskopais nematomas žvaigždės, apie kurių egzistavimą ir jų vietą astronomai sprendžia iš jų sklaidžiamų radio bangų. Tuo tarpu yra sugauta radio bangos dviejų didelių ir 23 mažų žvaigždžių. Dr. F. Smith iš Cambridge, kuris pasigaminio šioms bangoms priimti specialią anteną, nustatė, kad jų ilgis 4 metrai. Pasirodė, kad radio žvaigždės turi milžiniškus energijos šaltinius ir, gal būt, kaip tik jos yra kosminių spindulių sklaidėjos.

Mokslinė ekspedicija į Arabiją

Pereitų metų pabaigoje iš New Yorko išvyko JAV archeologų ekspedicija, turinti ištirti Adeno įlankos pakraščio sritį — netoli Adeno ir Mukalos. Ją išsiuntė senenai įkurtas "Žmogaus tyrinėjimų fondas".

Fondo vadovybė nurodo, kad Arabijos archeologijos beveik dar neegzistuoja, o tuo tarpu jau Salomono laikais pietų Arabijoje klestėjo aukštos civilizacijos gyvenimas. Tai jau antroji šio fondo ekspedicija. Pirmąją buvo pavesta nufotografuoti 500.000 rankraščių esančių Sinajaus šv. Ekaterinos vienuolyne. Šiosios antrosios ekspedicijos dispozicijoje bus lėktuvai ir 15 sunkvežimių, specialiai pritaikyti važinėti smėlėtose dykumose. Ekspedicija pagrindiniu tikslu statosi uždevinį ištirti nežinomą Arabijos kultūrą prieš 3000 metų, kai ji užmezgė prekybos ryšius su V.

Išradimas

— Sakyk, broliu, kodėl sutikęs tą žuliką visada taip ilgai spaudai jo ranką?

— Matai, kai laikau už rankos, žinau, kad neištrauks nieko iš kišenės.

Gerai atsimeina

— Nesuprantu, kur buvo mano galva, kai sutikau už tavęs tėti.

— Ant mano dešiniojo pe-

duržio jūr kraštais. Kitas jos uždavinys — nustatyti vietą ir laiką, kada buvo prijaukintas kupranugaris. Iki šiol kultūros istorikams tai yra dar neatmenama mįslė. Nei senajame Egipte, nei Babilone prijaukintų kupranugarių nebuvo. O kupranugario prijaukinimas ir jo panaudojimas karavaniams transportams arabų gyvenime turėjo sudaryti revoliuciją.

Ekspedicija yra tarptautinė. Joje be amerikiečių dar dalyvauja anglų, belgų ir holandų archeologų.

Nauja medžiaga

Kaip taisyklė, visi gamtos kūnai nuo šilumos plečiasi, o nuo šalčio traukiasi. Bet JAV aviacijos reikalams pagaminta medžiaga turinti kaip tik priešingų savybių — nuo šilumos ji traukiasi, o nuo šalčio plečiasi. Naujoji medžiaga pagaminta Stupolitu ir yra savotiškas lydinys aliuminijaus, litijaus ir kremnįaus. Ją galima lieti ir spausti. Mechanikai ją galima apdirbti labai dideliu preciziškumu. Ją galima, be to, padaryti tokią, kad visai nereaguotų į temperatūros pokitimus. Tai balto stiklo pavidalo medžiaga, pakelianti 2000 F laipsnių temperatūrą.

Naujoji medžiaga labai tinkama gaminti raketų variklius, kuriems tenka pakelti didelių temperatūros svyravimų.

Išradimas

— Sakyk, broliu, kodėl sutikęs tą žuliką visada taip ilgai spaudai jo ranką?

— Matai, kai laikau už rankos, žinau, kad neištrauks nieko iš kišenės.

Gerai atsimeina

— Nesuprantu, kur buvo mano galva, kai sutikau už tavęs tėti.

— Ant mano dešiniojo pe-

ties...

KAZYS ARDAVIČIUS

LIETUVIŠKA RUBU SIUVYKLA

Ivairus užsakymai atliekami pagal naujausias Europos ir Kanados madas. Kainos prielamos.
828 DUNDAS ST. WEST. TORONTO, Ont.

Susirgus kreiptis į

YARMEY CLINIC

slavų Medicinos klinika, vadovaujama Dr. W. I. Yarmey
314 Bathurst St. Toronto, Ont. Tel. KL 7146

Lietuvaitėms

Tautiškuose rūbuose portretinės nuotraukos
kainuoja tik pusę kainos.
Tik ligi balandžio mėn. 5 d.

LUNA foto studi

575 WELLINGTON ST. W. TORONTO TEL. P.
Palyginus kokybę pigiausios kainos Toronto.

LIETUVIS LAIKRODININKAS

FRANK BOCHULIS

Taiso ir parduoda naujausius ivairių rūšių laikrodžius. Galima išgyti žiedų, Toronto suvenirų; parduodamos ivairios auksines ir sidabrinės prekes. Už darbą garantuoja. Kainos prielamos.
Atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro.
272½ QUEEN ST. W. TORONTO.

PETRAS KAIRYS

MESOS IR VISOKIU VALGOMU PRODUKTU

KRAUTUVĖ ir VALGYKLA

889 Dundas St. W. Toronto, Ont. — Tel. WA 0062
Visi mieli tautiečiai maloniai kviečiami atsilankyti.
— Puikus ir greitas patarnavimas. —

DEMESIO!

Norėdami pirkti ar parduoti namus, ūkius, viešbučius kreipkitės į

FRANK PSZON

REAL ESTATE & BUSINESS BROKER
762 Dundas St. W. (prie Bathurst g.)
Telefonai:

Istaigos: AD 3588 Buto: LA 9458
Naujas pasirinkimas lietuvių apgyvenimui rajone.
Čia jūs susikalbėsite savo gimtąja kalba, rasite mandagų ir sąžiningą patarnavimą.

KIRPEJAI

JONAS JOTAUTAS ir ALBERTAS ŠIAUDINIS

332 Dundas St. W., Toronto, Ont.

— prieš lietuvių bažnyčią —

Kirpykla veikia kasdien nuo 9 val. ryto iki 7 val. vak.
Išskyrus pirmadienius. Telefonas: WA 9674

PRITYRĘS KVALIFIKUOTAS LIETUVIS LAIKRODININKAS

STINSON'S JEWELLERY

2186 DUNDAS ST. W. TORONTO

Taiso ir parduoda laikrodžius, žiedus ir visokias brangenybes. — Garantuotas darbas, prielamos kainos.
Krautuvė atidaryta kasdien iki 8 valandos vakaro.

LIETUVIŠKA VARTOTU BALDU KRAUTUVĖ

J. Dagot — Daujotas

Perka, parduoda ir taiso įvairius senus baldus, permuša minkštus baldus. Atlieka poliravimo ir išbaigimo darbus
2190 DUNDAS St. W. Toronto 3, Ont. Tel. LAKeside 2324

AKIU SPECIALISTAS

L. LUNSKY, R.O.

Pritaiko akinius visiems akių defektams. Ištrina akių nervus, kurie dažnai sukelia galvos skaudėjimą ir nervingumą.
Kalba slavų kalbomis.
470 College St. W. Toronto
Tel. RA 3924

BR. BUKOWSKA, R. O.

AKIU SPECIALISTE

Tikrinu akis ir pritaikau akinius suaugusiems ir vaikams.
Priėmimo valandos: kasdien nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak.
Sėkmadieniais pagal susitarimą
55 St. John's Rd., W. Toronto.
(kampos 94 Laws St.)
Tel. LYndhurst 0052

NAUJAS LAIKRODININKAS

Kazimieras Tutlis

Taiso vietinių ir vokiškų firmų laikrodžius. Dirbtuvė turi dalių vokiškiems laikrodžiams. Laikrodžiai taisomi greitai, gerai ir pigiai. Prašome kreiptis į įstatikintą.
Atidaryta kasdien nuo 5 — 8 val. p. p.

EUROPEAN WATCHMAKER

827 Queen St. W. (priešais Claremont g-vę) Toronto. Tel. EL4521

TORONTO, Ont.

RAŠYTOJŲ SUVAŽIAVIMAS

Kanados Lietuvių Rašytojų Draugijos Valdyba š.m. balandžio 1-2 d.d. Toronte kviečia visuotinį Kanadoje esančių rašytojų suvažiavimą.

Šia proga balandžio 1 d. 7.30 val. vak., 404 Bathurst St., suvažiavimo globėjai — Toronto Meno Mėgėjų Grupė — rengia literatūros vakarą.

Balandžio 2 d.: 9.30 val. ryto dalyviams spec. pamaldos lietuvių parapijos bažnyčioje.

1 val. p. p. parapijos salėje suvažiavimui posėdžio pradžia.

Visi gerb. rašytojai maloniai kviečiami dalyvauti

KLRD Valdyba.

MOTINOS PAGERBIMAS

Kanados L. Kat. Moterų Sąjungos Toronto skyriaus iniciatyva, praėjusį šeštadienį, misijų proga, buvo atlaikytos pamaldos už lietuves ir visas kitas motinas, kenčiančias dėl okupantų persekiojimų už geležinės uždangos. Pamaldų metu kun. Borevičius pasakė turiną pamokslą, apibūdindamas moters kaip motinos pareigų kilnumą ir josios tragediją bolševikų vergijoje. Didelė dalis parapijos moterų pavergtų motinų intencija priėmė šv. Komuniją.

ATEITININKŲ SUSIRINKIMAS

Š.m. balandžio mėn. 2 d., sekmadienį, 2 val. pp., abiejose klebonijos rūsių patalpose yra šaukiamas Toronto Ateitininkų Kuopos susirinkimas. Pranešimą apie Prancūzijos lietuvių gyvenimą darys neseniai iš ten atvykęs adv. Vilutis.

Visus Toronte esančius ateitininkus maloniai kviečiame dalyvauti. Kuopos Valdyba.

"DAINOS" GRUPĖS ŠOKIAI

Balandžio 14 d., pirmąjį penktadienį po Velykų, "Dainos" grupė rengia šokių lietuvių parapijos salėje. Pradžią 8 val. v. Mielas jaunimas ir visi, kas mėgsta šokti, esate kviečiami atsilankyti.

Ankstynesnis pranešimas, kad šokiai įvyks balandžio 15 d. — šeštadienį — atšaukiamas. Koresp.

MOKYTOJŲ SUSIRINKIMAS

Kovo 26 d. įvyko Toronte gyvenančių lietuvių mokytojų susirinkimas, kuriame aiškinti dėl galimybių dirbti mokytojo darbą Ontario provincijoje. Apie tai bus parašyta sekančiame "TŽ" nr. kiek plačiau. Tolimesniam reikalo aiškinimui sudaryta komisija iš pp. Rinkūno, Štuopio ir Matulaičio.

MOTINOS DIENA

Kaip ir praėjusiais metais, Motinos Dienos minėjimą gegužės 7 d. ruošia Liet. Katalikų Moterų Sąjunga.

Vieta ir tikslus laikas bus vėliau paskelbta.

MENO PARODA

Šiuo metu Toronto Meno Galerijoje vyksta kanadiečių meno paroda. Parodoje yra tapybos, skulptūros, pritaikomojo meno, architektūros, rankų darbų bei audinių skyriai. Ypatinai turtingas tapybos skyrius. Parodoje išstatyti geriausių Kanados dailininkų kūrinių ir tautinio meno darbai.

Paroda yra aukšto meninio lygio ir duoda platų kanadiečių meno vaizdą. Mums, naujai atvažiuojantiems, tai yra feta proga arčiau pažinti kanadiečių meną ir todėl kiekvienam ją verta aplankyti. Audinių skyriuje yra žinomos mūsų liaudies audinių reprezentantės Anastazijos Tamošaitienės audinys. Parodos kataloge jis paminėtas kaip "Wall hanging, Lithuania wool".

Paroda tęsis iki balandžio 16 d. Meno Galerija atidara ir sekmadieniais iki 5 val. po pietų. Įėjimas nemokamas.

LAS

LAS vadovybė praneša: "Kanados Valdžios 1950 m. kovo mėn. 2 d. dokumentu Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio organizacija tapo legalizuota pagal Kanados Valdžios įstatymus kaip "Lithuanian Regeneration Association".

GRAŽIOS MISIJOS

Per visą pereiną savaitę Toronte lietuvių parapijoje vyko misijos, kurias vedė kun. J. Borevičius, S. J. Misijos buvo vedamos vakarais ir torontiečių buvo gausiai lankomos. Konferencijos pasižymėjo savo dideliu aktualumu ir įdomumu.

TRŪKSTA LIETUVAIČIŲ

Toronto miestas yra toji vieta, kuri daugiausiai šiuo laiku Kanadoje sutraukia lietuvių. Statistikos duomenys rodo, kad Toronte proporcingai lietuvių vyrų skaičius yra gerokai pralenkęs moterų. Torontiečiai lietuvių benužėliai tikisi, kad šiais metais ir Torontą atvyks daug lietuvių, kurios šiuo metu įvairiose mažose vietovėse dar atlieka darbo sutartis.

IŠNUOMOJAMAS KAMBARYS

Sunnyside rajone dvieji parnelėms ar ponams. Susitarus virtuvės naudojimas. Skambinti vakarais LA 2565.

ATIDARYTA NAUJA LIETUVIŠKA UŽKANDINĖ

YAREK'S DELIKATESSEN

1330 DUNDAS ST. W. Kampas Rusholme St. Tel. ME 9347
Maistas gaminamas lietuviškai iš aukščiausios kokybės ir šviežių produktų.

Mielus tautiečius kviečiame atsilankyti.
Žemiausios kainos. Ateikite, pamatysite, įsitikinsite.

Atidaryta nuo 6 val. ryto iki 11 val. vakaro.

Kviečiami nuolatiniai valgytojai
U. A. CAGARAI

KRIMINALINE AR CIVILINE BYLA?

MES SUTEIKIAME JUMS

TEISINĖ — KALBINĖ PAGALBA

Šurandame geresnį darbą. Tarpininkaujame namus perkant ir parduodant. Parūpiname paskolą ir apdraudą. Atstovaujame įstatigose ir įmonėse. Sudarome dokumentus bei patvirtintus vertimus. Giname lietuvių interesus Kanadoje ir kituose kraštuose. Jums patarnavimus atlieka teisininkai ir kalbininkai, studijavę S. Amerikos bei Europos universitetuose.

JONAS JUŠKAITIS

108 St. George St., Toronto, Ont., Canada. Tel. KI 1494
Skaitus: 758 Dundas St. W., Toronto. Tel. WA 0006

TORONTO LIETUVIŲ MENO MĖGĖJŲ GRUPĖ

1950 m. balandžio 1 d., šeštadienį, 7 val. 30 min. vak.
rengia

LITERATŪROS VAKARĄ

Dalyvauja Kanados Lietuvių Rašytojų Draugijos suvažiavimo dalyviai iš Toronto, Montrealo, Hamiltono ir kt.
Įėjimas \$ 0.75.

1950 m. balandžio 2 d., sekmadienį, 6 val. 30 min. vak.
P. Vaičiūno 4-rių veiksmų drama

Sudrumstoji Ramybė

Pakartojamas — paskutinis spektaklis. Įėjimas \$ 0.75.
Pelnas skiriamas Toronto Lietuvių namų statybos fondui.

Literatūros vakaras ir spektaklis įvyks ukrainiečių salėje
404 BATHURST STREE.

Pranas Kozulis

Žinomas mūsų poetas Pr. Kozulis, spausdinęs savo poezijos ir beletristikos įvairiuose leidiniuose Lietuvoje ir tremtyje, kurio viena apysaka pradeda spausti šio mūsų nr. atkarpėje, šiomis dienomis išleis savo pirmą eilėraščių rinkinį "Dulkės ežere". Rinkinys išspausdės balandžio 2 d. susirenkančio rašytojų suvažiavimo proga.

Pr. Kozulis turi taip pat paruošęs didesnį rinkinį novelių "Išganytojo gatvė".

FILMA

Sekmadienį, kovo 26 d. 4 ir 8 val. parapijos salėje rodoma muzikali kompozitoriaus J. Brahms kūrinių filmas "The Melodies for three" ir plati gėvėnės nuotakai pritaikinta, kultūrine apžvalga.

DRASŪS GANGSTERIAI

Kovo 15 d. apie 10 val. dieną Toronto lietuvių P. sustojusio automobilio keleiviai prašė parodyti Queen gatvę. Šiam svyruojant, įbruko į kišenę \$10 ir kvietė sėstis ir nurodyti kelią. P. lengvo uždarbio paveiktas įsėdo. Keleiviai greit atrado Queen gatvę, bet savo "gido" nepažino. Įsukus į šoninę gatvę ant jo veido staiga atsirado guminė kaukė. Rezultate jis turėjo gražinti ir gautuosius \$10 ir apie \$50 savų pinigų, kuriuos kaip tik nešė į banką. Po to plėšikai su P. ramiai dar pasikalbėjo prie automobilio, surūkė po cigaretę, paklausinėjo apie jo darbą bei gyvenimą ir pirmą pradžią bepiniginio gyvenimo "grąžino" \$1. Nukentėjęs beabejo įsid.m.jo automobilio numerį, bet kas iš to — už kam-po jie greičiausiai jau važiuo su kitu numeriu.

VASARIO 16 D. ATGARSIAI

Ukrainiečių katalikų organas "Naša Meta" Nr. 9 (21) tiksliai ir gražiai paminėjo Toronto lietuvių nepriklausomybės šventę, pamaldas katedroje ir eiseną mieste. Pacitavo ir eilės transparentų užrašus.

PARDUODAMA

batų taisymo dirbtuvė 194 Bathurst, prie Queen. Prieinama kaina. Gerai išdirbta klientūra.

Pilna gyvenimiškos tikrovės įaudinanti drama
DR. WILCZUR

Tęsinys neužmiršamos filmos "Burtininkas"

Rodoma:

St. Catharines — kovoo 30 ir 31 d., 43 Facer.

Crowland — balandžio 2 d., sekmadienį, 2.30 val. pp.

Delhi, Ont. — balandžio 2 d., sekmadienį, 8 val. vak.

Hamilton — balandžio 1 d. šeštadienį, — 644 Barton E., 8 val. 15 min. vak.

Welland — balandžio 2 d., sekmadienį, Lenkų sal. 2.30 val. pp. Šiokiomis dienomis pradžia visur 8 val. vak., sekmad. — 2.30

GAUTOS TAUTOS FONDUI

AUKOS

Montrealio Lietuviai	
Vasario 16 minėjimo	\$147.92
Hamilton KLB apylinkė	100.00
Edmonton L. Taut. kom.	88.31
Welland Vas. 16 minėj.	53.26
Winnipeg kolonij. min.	50.00
Vancouver KLT minėj.	40.00
Rolphton KLB lietuvių	36.00
Timmins KLB apylinkė	32.90
Val d'Or LTB sk. narių	31.42
Fort William apylinkė	25.16
Ottawa LB minėjimo	17.82
Toronto P. Z. Kuprėnas	10.00
Woodstock P. J. Jakaitis	5.00
Montreal P. L. Blasis	3.00
Montreal P. Z. Domeikienė	2.00

Marija Arlauskaitė,

Tautos Fondo įgaliotinė.

MONTREAL, Que.

REKOLEKCIJOS

Šįmet Montrealio lietuviams rekolekcijas — misijas veda T. Borevičius S. J. Jos tęsis net per 2 savaites. Šią savaitę misijos taikomos moterims, o sekančią savaitę — vyrams.

IŠTEIGTA ANTRA LIETUVIŠKA VARGO MOKYKLA

Malonu konstatuoti didelį susidomėjimą LAS Montrealio sk. įsteigta Ville Lasalle vargo mokykla. Ją intensyviai lanko 28 mokiniai.

Kovo 19 d. buvo sušauktas mokinių tėvų susirinkimas. Susirinkime be kitų reikalų buvo

išrinktas tėvų komitetas: Stanulienė, Gražys ir Vilimas. Susirinkimas nutarė mokyklą pavadinoti mūsų pedagogo — patrioto Petro Kriaučiūno vardu.

LAS Montrealio skyrius, norėdamas kad visi Montrealio lietuviukai turėtų galimybę lankyti lietuvišką mokyklą, įsteigė antrą. Mokyklos adresas 2310 Bercy St. Važiuoti Frontenc iki Hochelaga, ten išlipus, eiti ar važiuoti Hochelaga gatve iki antros gatvės, kuri ir bus Bercy. Mokyti sutiko dipl. agr. Juozas Jankaitis, kuris nuo 1928 m. dirbo pedagogo darbą pradžios ir žemės ūkio mokyklose. LAS vardu jam už supratimą bendro reikalo ir aukojimą valandų reiškiamas padėkas.

Mokykla dirbs kas šeštadienį nuo 2 iki 5 val. Darbą pradės balandžio mėn. 1 d.

Tikime, kad ir šios apylinkės lietuvių bus susipratę ir savo vaikus leis į mokyklą. Laukiame.

LAS Montrealio sk.

MILIJONAI GATVĖJE

Pereitą sekmadienį, kovo 26 d., Montrealyje vyko neeilinis įvykis, kai į naujas patalpas (už trijų blokų) buvo pargabentas Bank of Canada turtas — 800 milijonų dolerių — pakrautų į 83 sunkvežimius, saugomus 140 "neblogai" ginkluotų vyrų. Tai buvo didžiausias kapitalas gatvėje nuo pat 1938 m., kada panašiai persigabeno Ottawos bankas. Pergabenimui buvo ruošti per 3 mėn., to rajono gatvės buvo uždarytos, nes juk kiekviename sunkvežimyje buvo 10 mil. dolerių. Jų kiekvina lydėjo policijos motociklistas, dvi policijos mašinos ir šarvuotis. Nuo senųjų patalpų St. James ir St. Francis Xavier g. kanpo iki naujųjų banko rūmų Victoria Sq. šio keliausena kartojosi kas 6 min., iki pat 12 val. 32 min. Daug kam atrodė visa tai keista, bet policijos pareigūnai pareiškė: "Užpuolimo galimybė atrodo fantastiška, bet išplėsimas 1 mil. Brinks Express Co Bostone juk taip pat fantastiškas". Incidentų nebuvo. Tik vienas motociklistas kažkaip įvažiuo į saugomą rajoną ir, žinoma, tuojau atsidūrė policijos nuovadoje. Jis buvo paleistas, bet vienas pareigūnas dėl to pareiškė: "Jis šito nepamirš, kol bus gyvas"...

LASALLE THEATRE, Dundas St. W. prie Spadina, tel. WA 6923

Balandžio mėn. nuo 3 iki 8 dienos

PIRMĄ KARTĄ KANADOJE

Įdomi filmas iš Slovakų gyvenimo:

Seansų pradžia 6 val. vak.

PUOLA TREMTINIUS

Tula Mrs. L. Clifton Toronto "The Telegram" kovo 21 d. piktinasi, kad visi Toronto vaikų darželiai esą perpildyti DP vaikais, nes jų motinos dirbančios. Esą, kas būtų jei visos motinos dirbtų, o savo vaikus paliktų už mažą atlyginimą globoti miestui. Girdi neužtektų nei patalpų. Esą, jei DP jau turėtų atvykti į Kanadą, tai tegul einą į neapgyventas vietas, išplėšia dirvonus, pasistato namus ir gyvena, taip kaip "mūsų pirmatai darė", kurių čia nelaukęs nei darbas nei namai.

Vienas iš lietuvių parašė The Telegram laiską, nurodydamas, kad p. Clifton siūlymas apgyvendinti tyrus tremtiniais yra lygus Stalinio praktikai, bet šis laiškas dar nebuvo išspausdintas.

Dantistas

Dr. Chas. OKUN

838 Dundas St. W. Toronto (Kampas Euclid Ave).
Pirmą vakarą pagal su-